

SCRIPTA·MANENT

Anul III Nr. 4/2022

R
E
V
I
S
T
A

ING

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI

SCRIPTA·MANENT

IMPORTANT

Toate articolele publicate în revista SCRIPTA MANENT sunt indexate în baza de date CEEOL. CEEOL este un important furnizor de reviste academice și cărți, în format electronic, în domenii precum științele umaniste și sociale pentru opere ce provin din zona Europei Centrale și de Est. CEEOL oferă cercetătorilor și studenților acces la o gamă largă de conținut academic într-un depozit dinamic în continuă creștere. În prezent, CEEOL gestionează peste 2000 de reviste și 690.000 de articole, peste 4500 de cărți electronice și 6000 de documente având ca obiect literatura gri. În plus, CEEOL permite editorilor să ajungă la noi audiențe și să promoveze realizările științifice ale comunității științifice din Europa de Est către un public mai larg.

Pentru referințe, accesați link-ul: <https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=2778>

Formarea inițială în anii pandemiei Covid-19

Editorial

Evenimentul major prin care a trecut întreg mapamondul în anii 2020 și 2021, pandemia Covid-19, și-a pus amprenta, cum era de altfel de anticipat, și asupra activității de formare inițială desfășurată de Școala Națională de Grefieri.

În ciuda consecințelor nefaste ale pandemiei în toate domeniile de activitate, atunci când aruncăm o privire retrospectivă, putem afirma, cu o oarecare doză de mândrie, că formarea inițială în cadrul Școlii Naționale de Grefieri, deși a fost îngreunată, și-a îndeplinit cu succes misiunea și în anii 2020 și 2021, reușind să furnizeze sistemului judiciar un număr deloc de neglijat de grefieri cu o înaltă pregătire profesională.

Primul an marcat de pandemia Covid-19, anul 2020, a fost, bineînțeles, cel mai greu, Școala Națională de Grefieri resimțind și ea șocul care s-a răsfrânt asupra tuturor instituțiilor publice, în general, dar și asupra instituțiilor din sistemul de justiție, în special.

Astfel, deși a fost nevoită să își adapteze organizarea și funcționarea la regulile de protecție împotriva infectării cu virusul SARS-CoV 2, cu o întârziere de 2 luni Școala, sub coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii, a organizat concursul de admitere în anul 2020, reușind să recruteze, în condiții de perfectă siguranță epidemiologică, 80 de cursanți, din care 60 pentru specializarea instanțe și 20 pentru specializarea parchete.

Cursurile promoției 2020, începute în septembrie 2020 și finalizate în luna martie 2021, au reprezentat cea mai grea provocare, în condițiile în care au necesitat un important efort de adaptare, atât tehnică, cât și umană, la regulile impuse de protecția împotriva virusului SARS-CoV 2.

Astfel, primele 6 săptămâni de școală au debutat în format face to face la sediul Școlii, prin alcătuirea unor grupe cu număr redus de cursanți (10 cursanți). O premieră care a marcat debutul anului școlar a fost reprezentată de derularea stagiului de observare, din prima săptămână de școală, fără deplasarea cursanților la instanțe și parchete, și a constat în organizarea unor conferințe susținute de echipe magistrat-grefier, pentru fiecare specializare (instanțe și parchete). Această realizare a fost posibilă prin efortul conjugat al formatorilor proprii și colaboratori, care au filmat principalele activități desfășurate de grefieri și care intră în competența acestora, materialele astfel realizate fiind proiectate și explicate cursanților, în cadrul unor conferințe, la sediul Școlii, în condiții de siguranță epidemiologică.

În ciuda acestor eforturi, degradarea condițiilor epidemiologice a impus ca cea mai mare parte din activitatea de formare inițială pentru promoția 2020-2021 să se deruleze în format online asincron. Astfel, din luna noiembrie 2020, după revenirea cursanților din primul stagiul practic, efectuat în instanțe și parchete, seminarele și conferințele s-au desfășurat în format

online, cu excepția celor de la disciplinele ECRIS (civil și penal instanțe și parchete) și Dactilografie, care s-au derulat în continuare face to face, având în vedere caracterul aplicat, practic, al acestor discipline, precum și necesitatea utilizării tehnicii de calcul de la sediul Școlii. De la începutul lunii decembrie 2020 toate seminarele, conferințele, precum și testările s-au desfășurat în format online, cursanții participând efectiv la a doua etapă a stagiului practic, în instanțe și parchete.

Această trecere de la formatul clasic, face to face al formării inițiale, la cel online a implicat însemnate eforturi logistice și umane, care au făcut posibile predarea online, chiar și la disciplinele tehnice, cu un pronunțat caracter aplicat, cum sunt Informatică aplicată – ECRIS și Dactilografie.

Aceste eforturi logistice au constat, în primul rând, în configurarea, cu forțe proprii și cu ajutorul Serviciului de Telecomunicații Speciale, a unei platforme electronice destinată susținerii seminarelor online (platforma BigBlueButton), dar și în realizarea setărilor necesare pentru ca softul ECRIS pentru instanțe, respectiv parchete, aflat pe serverele proprii, să poată fi accesat de cursanți și din afara sediului Școlii. De asemenea, a fost nevoie și de achiziționarea unor componente de hardware (camere web, laptop-uri) care să facă posibilă desfășurarea activităților de formare în format online.

Deosebit de important a fost și efortul formatorilor Școlii, din cadrul Departamentului de formare profesională inițială, de a-și adapta metodele și tehnicile de predare la noua formă de organizare a procesului de formare, lucru pe care l-au reușit cu succes. Formatorii Școlii au fost cei care au elaborat și comunicat instrucțiunile de utilizare a aplicației BigBlueButton pentru predarea în format online

(adresate formatorilor și cursanților), instrucțiunile pentru cursanți în vederea accesării aplicației ECRIS din afara SNG, pentru participarea acestora la cursurile online, instrucțiunile pentru susținerea online a testărilor comune, au asigurat suportul tehnic formatorilor colaboratori în vederea predării online, precum și cursanților, asigurându-se astfel posibilitatea participării acestora la cursurile online.

După experiența primei promoții care a stat sub semnul pandemiei Covid-19, activitatea didactică pentru promoția 2021, a cărei cifră de școlarizare a crescut la 120 de cursanți (100 pentru specializarea instanțe și 20 pentru specializarea parchete) s-a desfășurat aproximativ în aceleași coordonate (10 săptămâni în format face to face și 8 săptămâni în format online).

Pornind de la experiența acumulată cu promoția 2020-2021, Școala, cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii, a realizat și unele modificări ale regulamentelor referitoare la formarea inițială, menite să preîntâmpine disfuncționalitățile ce puteau fi cauzate de pandemie și să îmbunătățească, astfel, cadrul normativ secundar.

Așadar, chiar și în condițiile extrem de dificile ale pandemiei Covid-19, în anii 2020 și 2021, Școala Națională de Grefieri, beneficiind de întregul concurs al formatorilor săi, dar și de sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii, a reușit să își realizeze menirea, recrutând și formând un număr de 200 de grefieri, cu menținerea acelorași standarde de performanță și calitate ale formării inițiale, care a devenit, putem spune, un reper important al Școlii Naționale de Grefieri. Și, atunci când afirmăm că formarea inițială, deși s-a desfășurat în condiții mai dificile în cei doi ani ai pandemiei, și-a păstrat standardele de înaltă calitate, avem în vedere nu numai propriile aprecieri, dar și

pe cele ale beneficiarilor formării inițiale, și anume foștii cursanți și conducerile instanțelor și parchetelor unde aceștia au fost repartizați.

Deși titlul prezentului editorial ne duce cu gândul la ultimele două promoții ale Școlii, având în vedere că tocmai s-a finalizat concursul de admitere și au

debutat cursurile promoției 2022, doresc să adresez felicitări noilor cursanți pentru rezultatele obținute la concurs, să le urez putere de muncă și să-i asigur totodată, că Școala și partenerii ei instituționali vor depune toate eforturile în vederea desfășurării formării inițiale în cele mai bune condiții.

Să avem, cu toții, un An școlar 2022 bun!

Judecător Denis-Brîndușa CHIUJDEA,
Director adjunct SNG responsabil cu formarea profesională inițială

SCRIPTA·MANENT

Cuprins

- 1. Fără „semne de întrebare” în ECRIS și pe Portalul instanțelor de judecată**
No “question marks” on ECRIS or the Courts Portal
Denis-Marian Malciu, greșier, formator SNG _____ pag. 5
- 2. Particularități privind calculul termenului procedural pe ore**
Features regarding the calculation of the procedural deadline determined by hours
Alina Aramă, judecător, formator SNG _____ pag. 15
- 3. Întreruperea termenului de prescripție a răspunderii penale – considerații în lumina deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale a României**
Interruption of the limitation period of criminal liability - observations made in relation to Decision no. 297/2018 of the Constitutional Court of Romania
Claudia Roșu, procuror, formator SNG _____ pag. 23
- 4. Aspecte de practică neunitară în materia recunoașterii și executării sancțiunilor pecuniare în temeiul Deciziei-cadru nr. 2005/214/JAI**
Aspects of non-uniform practice in the field of recognition and enforcement pecuniary sanctions under Framework Decision no. 2005/214/JHA
Andrei - Dorin Băncilă, judecător, Director SNG _____ pag. 27
- 5. „Pastile” și alte remedii pentru cultivarea limbii - II**
„Pills” and other remedies to help cultivate an educated language - II
Adina Streche, consilier SNG
Ionela-Alina Cotorogea, judecător, formator SNG _____ pag. 31

Fără „semne de întrebare” în ECRIS și pe Portalul instanțelor de judecată

Denis-Marian Malciu, grefier
formator al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

*Justițiabilii au acces la soluțiile din dosarele pe care le au pe rolul instanțelor prin intermediul Serviciului web **portal.just.ro**, intitulat **Portalul instanțelor de judecată**. Există însă cazuri, nu puține, în care aceștia sunt nevoiți să suporte consecințele unei erori cu privire la modul în care este afișat textul soluțiilor pe portal – este presărat cu semne de întrebare, care înlocuiesc unele litere, ceea ce îngreunează lecturarea și înțelegerea rapidă și exactă a sensului.*

Cum Portalul preia automat aceste texte din ECRIS – sistemul de gestiune a dosarului în instanță, rezultă că problema ține de ECRIS și, într-adevăr, utilizatorii din instanțe ai aplicației, grefieri și judecători, au ocazia să observe astfel de texte pline cu semne de întrebare și, desigur, se întrebă ce anume produce această redare eronată și cum poate fi evitată.

Răspunsul poate fi găsit în acest articol, care își propune să identifice cauza erorii și să ofere soluția corectă, aducând în discuție și aspecte care țin de ortografia limbii române, de tehnoredactare și de utilizarea instrumentelor lingvistice ale sistemului de operare Windows.

Abstract

*Litigants can access court rulings of ongoing cases through the website **portal.just.ro**, known as the Courts Portal. There are cases, however, and not a few, where the litigants have to bear the consequences of errors in terms of the way the court ruling is displayed on the portal – littered with question marks that replace some letters, making reading and fast and accurate comprehension of the meaning difficult.*

As the Portal automatically fetches these texts from ECRIS – the system that manages court cases, it follows that the problem is with ECRIS, and, indeed, application users from the courts, clerks and judges, can observe such text filled with question marks and, of course, wonder what the cause for this erroneous render is and how it can be avoided.

The answer can be found in this article, which aims to identify the cause of error and provide a correct solution, by also bringing into focus aspects of Romanian language spelling, typewriting and the use of linguistic tools provided by the Windows operating system.

1. În ce constă exact problema

Vă prezint o captură de ecran făcută pe Portalul instanțelor de judecată, în care este redat un fragment din textul dispozitivului unei hotărâri pronunțate într-un dosar penal, cu mențiunea că am evidențiat

cu roșu cuvintele în care figurează semnul întrebării și am anonimizat numele și prenumele părților.

Observăm că semnul întrebării înlocuiește literele „ș” și „ț”, dar și faptul că în text sunt și cuvinte în care literele „ș” și „ț” nu au fost înlocuite cu semnul întrebării.

în limitele prevăzute de lege, făcând aplicarea prevederilor art. 728 C. proc. civ., în ceea ce privește limitele urmării veniturilor bănești (până la o treime din venitul lunar net), asupra sumelor de bani existente sau care urmează a fi virate de terți, cu orice titlu, în lei sau valută, în conturile bancare deținute de inculpatul [redacted] până la concurența sumei de 1.243.848 lei în vederea executării obligațiilor civile precum și a cheltuielilor judiciare. În temeiul art. 397 alin. 2 C.pr.pen. rap. la art. 11 din Legea 241/2005 rap. la art. 249 C.pr.pen. dispune instituirea măsurii sechestrului asigurator constând în indisponibilizarea tuturor bunurilor mobile și imobile ale inculpatului [redacted] precum și poprirea, în limitele prevăzute de lege, făcând aplicarea prevederilor art. 728 C. proc. civ., în ceea ce privește limitele urmării veniturilor bănești (până la o treime din venitul lunar net), asupra sumelor de bani existente sau care urmează a fi virate de terți, cu orice titlu, în lei sau valută, în conturile bancare deținute de inculpatul [redacted] până la concurența sumei de 956.733 lei în vederea executării obligațiilor civile precum și a cheltuielilor judiciare. În temeiul art. 274 alin. 2 C.pr.pen. dispune obligarea inculpaților la plata cheltuielilor judiciare către stat, după cum urmează: - [redacted] în cuantum de 3.000 lei. - [redacted] în cuantum de 2.500 lei - [redacted] în cuantum de 1.800 de lei; - [redacted] în cuantum de 11.850 lei, în solidar cu partea responsabilă civilmente [redacted]; - [redacted] în cuantum de 21.850 lei; - [redacted] în cuantum de 2.000 de lei; Dispune restituirea de către Statul Român, prin Agenția Națională de Administrare Fiscală a sumei de 28,134,01 lei către inculpata [redacted] și a sumei de de 2.985,5 lei către inculpatul [redacted] sume la care se adaugă dobânda legală până la data plății efective. Onorariul apărătorilor din oficiu, majorat la suma de 2.000 lei rămâne în sarcina statului urmând a fi avansat de Ministerul Justiției. Cu drept de apel în 10 zile de la comunicare. Pronunțată prin punerea la dispoziția părților și a procurorului, prin mijlocirea grefei instanței, astăzi, 09.06.2022.
Document: Hotarâre 614/2022 09.06.2022

2. O prealabilă dezlegare a problemei

- Literele „ș” și „ț” au fost înlocuite cu semnul întrebării în cuvintele care au fost dactilografiate având stabilită pentru tastatură în Bara lingvistică a sistemului de operare Windows opțiunea *Română/Tastatură Română (standard)*¹, cu abrevierea ROS.

- Iar în cazul cuvintelor în care nu s-a produs înlocuirea și au fost redată literele „ș” și „ț”, s-a

folosit opțiunea *Română/Tastatură Română (tradițională)*², cu abrevierea ROU.

Va ieși în evidență și mai clar deosebirea menționată mai sus, pe baza acestui test făcut în ECRIS:

-Tehnoredactez în aplicația Word o minută cu *Tastatura Standard* și o copiez în câmpul *Soluția pe scurt* din ECRIS. Rezultatul este acesta:

1. Nu este vorba despre tastatura „fizică” pe care o folosim (care și ea poate fi de tip „Standard” sau „Tradițional”), ci despre tastatura „digitală”, mai exact despre o opțiune lingvistică din Pachetul lingvistic oferit de Windows. Pentru a nu îngreuna textul, voi folosi în continuare expresia *Tastatură Standard*.

2. Dacă limba de afișare a Windows este limba engleză, această opțiune va fi redată astfel: *Romanian (Romania) / Romanian (Legacy) keyboard*. Așadar, *Legacy* în limba engleză și *Tradițională* în limba română. Pentru a nu încălca expunerea, voi folosi în continuare o expresie care îmbină cele două variante de redare: *Tastatura Tradițională (Legacy)*.

3. Termen(e) de judecată		
08/12/2020	- admite cererea	- În baza art. 348 rap. la art. 207 alin. 4, 6 C.pr.pen. constată legalitatea și temeinicia măsurii arestului la domiciliu a inculpaților: ȚĂRANU ȘTEFAN și PANȚIR ȘERBAN. Menține măsura arestului la domiciliu a inculpaților până la următoarea verificare, dar nu mai mult de 30 zile. În baza art. 221 alin. (2) din C. proc. pen., pe durata arestului la domiciliu, fiecare inculpat are următoarele obligații: a) să se prezinte la judecătorul de cameră preliminară ori la instanța de judecată ori de câte ori este chemat; b) să nu comunice cu martorii Bărnuțiu Mașa și Șimon Ionuț. În temeiul art. 221 alin. 6 C.p.p. încuviințează inculpatului părăsirea domiciliului în zilele de luni până vineri pentru prezentarea la locul de muncă – punctul de lucru situat în bd. Știrbei Vodă nr. 45, sector 3 București. În baza art. 221 alin.4 C.p.p. atrage atenția inculpaților că, în caz de încălcare, cu rea credință, a măsurii arestului la domiciliu sau a obligațiilor impuse, măsura arestului la domiciliu poate fi înlocuită cu măsura arestării preventive. Cu drept de contestație în termen de 48 ore de la comunicare. Pronunțată în camera de consiliu, astăzi, 12.01.2022, ora 16.50.

Observăm că literele „ș” și „ț” au fost înlocuite cu semnul întrebării în toate cuvintele, inclusiv în numele inculpaților și al martorilor, ceea ce ne face să ne dăm seama cu dificultate despre ce nume este vorba.

-Tehnoredactez aceeași minută, dar de această dată cu Tastatura Tradițională (Legacy) și o copiez din nou în câmpul Soluția pe scurt din ECRIS, cu următorul rezultat:

3. Termen(e) de judecată		
08/12/2020	- admite cererea	- În baza art. 348 rap. la art. 207 alin. 4, 6 C.pr.pen. constată legalitatea și temeinicia măsurii arestului la domiciliu a inculpaților: ȚĂRANU ȘTEFAN și PANȚIR ȘERBAN. Menține măsura arestului la domiciliu a inculpaților până la următoarea verificare. În baza art. 221 alin. (2) din C. proc. pen., pe durata arestului la domiciliu, fiecare inculpat are următoarele obligații: a) să se prezinte la judecătorul de cameră preliminară ori la instanța de judecată ori de câte ori este chemat; b) să nu comunice cu martorii Bărnuțiu Mașa și Șimon Ionuț. În temeiul art. 221 alin. 6 C.p.p. încuviințează inculpatului părăsirea domiciliului în zilele de luni până vineri pentru prezentarea la locul de muncă – punctul de lucru situat în bd. Știrbei Vodă nr. 45, sector 3 București. În baza art. 221 alin.4 C.p.p. atrage atenția inculpaților că, în caz de încălcare, cu rea credință, a măsurii arestului la domiciliu sau a obligațiilor impuse, măsura arestului la domiciliu poate fi înlocuită cu măsura arestării preventive. Cu drept de contestație în termen de 48 ore de la comunicare. Pronunțată în camera de consiliu, astăzi, 12.01.2022, ora 16.50.

Observăm că au fost redade literele „ș” și „ț” și că nu apare în text nici măcar un singur semn al întrebării.

Așadar, **aceasta este soluția**: în situațiile în care textul pe care îl dactilografăm are legătură cu aplicația ECRIS, să NU utilizăm *Tastatura Standard*, ci să folosim *Tastatura Tradițională (Legacy)*.

Și mă refer la astfel de situații:

- Atunci când grefierul scrie direct în ECRIS (spre exemplu, numele și prenumele părților și ale participanților, adresele acestora, soluția pe scurt la termenul în care dosarul s-a amânat, o completare la obiectul dosarului, mențiuni la circuitul extern al dosarului etc.);

- Atunci când judecătorul redactează minutele în aplicația Word, ținând cont de faptul că grefierul va transcrie minuta în ECRIS utilizând pentru textul acesteia comanda copy-paste și plasându-l într-o rubrică ECRIS care urmează regimul celorlalte rubrici, astfel că, automat, și în cazul minutei literele „ș” și „ț” vor fi înlocuite cu semnul întrebării, dacă aceasta a fost tehnoredactată cu *Tastatura Standard*.

3. Aspecte de ordin ortografic: semnele diacritice sedilă și virgulă

Având deja soluția, discuția s-ar putea opri aici, însă următoarea captură de ecran din ECRIS scoate în evidență un aspect care ține de corectitudinea ortografică a cuvintelor care conțin literele „ș” și „ț” atunci când sunt tehnoredactate cu *Tastatura Tradițională (Legacy)*, aspect care merită analizat, chiar dacă nu va schimba soluția exprimată mai sus.

08/12/2020 - admite cererea - În baza art. 348 rap. la art. 207 alin. 4, 6 C.pr.pen. constată legalitatea și temeinicia măsurii arestului la domiciliu a inculpaților: JĂRANU ȘTEFAN și PANȚIR ȘERBAN. Menține

Observăm că literele „ș” și „ț” au fost redade cu un semn diacritic aparte, în forma unei agrafe, care poartă denumirea de „sedilă”, termen preluat din limba franceză (*cedille*). În franceză, sedila este folosită dedesubtul literei „C”, formând Ç, pentru a modifica pronunțarea.

Prin urmare, *Tastatura Tradițională (Legacy)* redă literele „ș” și „ț” cu semnul diacritic sedilă, aspect care iese mai bine în evidență în imaginea de mai jos:

Ș ș T Ț

Să analizăm, pe baza unei alte imagini, care este semnul diacritic al literelor „ș” și „ț” atunci când folosim *Tastatura Standard*:

Ș ș T Ț

Observăm că în acest caz semnul diacritic este „virgula”.

Astfel că se ridică întrebarea: care este semnul diacritic corect din punct de vedere ortografic în limba română pentru literele „ș” și „ț”, virgula sau sedila? Sau pot fi ambele corecte?

Răspunsul este acesta: fără niciun dubiu, virgula și numai virgula este semnul diacritic corect ortografic în limba română pentru literele „ș” și „ț”, diferit de sedilă, așa cum se precizează expres în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române³. Acesta este și motivul pentru care atunci când tehnoredactăm în aplicația Word cu *Tastatura Tradițională (Legacy)*, funcția de *Corectare ortografică* a aplicației intervine automat și subliniază cu o linie roșie toate cuvintele care conțin literele „ș” și „ț” (cu diacritica sedilă), semnalându-ne astfel incorectitudinea ortografică. Nu va sublinia însă dacă vom ortografia

aceleași cuvinte cu *Tastatura Standard*, pentru că diacriticele vor fi redată cu virgulă, iar acesta este semnul corect din punct de vedere ortografic.

Pronunțată în ședință publică.

Pronunțată în ședință publică.

Să reținem că Microsoft a introdus în mod greșit sedila în *Tastatura Tradițională (Legacy)*, întrucât semnul diacritic în limba română nu este sedila, ci virgula. Se crede că eroarea a plecat de la o confuzie cu limba turcă, mai exact de la asimilarea literei „ș” din limba română (având virgula ca semn diacritic), cu litera S cu sedilă din limba turcă („Ş”). Să reținem însă și că Microsoft își repară eroarea prin intermediul funcției de *Corectare ortografică*, care ne atrage atenția că folosirea sedilei este greșită sub aspect ortografic.

4. Tastatura Tradițională (Legacy) sau Tastatura Standard pentru tehnoredactare?

Am arătat că *Tastatura Tradițională (Legacy)* redă literele „ș” și „ț” cu semnul diacritic sedilă și că acesta nu există în ortografia limbii române. Literele „ș” și „ț” cu sedilă sunt străine de limba română. De ce am vrea să redăm litera „ș” ca în limba turcă?

Astfel că răspunsul este de la sine înțeles: pentru a tehnoredacta corect ortografic un text în limba română trebuie să utilizăm numai *Tastatura Standard*, pentru

3. „Cinci litere (consoane și vocale) din alfabetul limbii române reiau câte o literă-suport cu unul dintre următoarele trei semne diacritice (numite pe scurt diacritice), suprascrise sau subscrise: (...) 3. Virgulița (numită și virgulă, iar în învățământul primar codiță), plasată dedesubtul literelor ș și ț, deosebește literele ș și, respectiv, ț, de literele-suport s și t (...) Conform Academiei Române, în scrierea românească actuală, acest semn este diferit de sedilă – cu care literele în cauză s-au scris în trecut. El corespunde, la o scară mai mică, desenului virgulei (de unde și numele lui).” – DOOM, Ediția a III-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2021, p. 51-52.

că numai ea redă corect literele „ș” și „ț”, cu semnul diacritic virgulă, și niciodată *Tastatura Tradițională (Legacy)*, care le redă cu sedilă, adică greșit.

5. Tastatura Tradițională (Legacy) sau Tastatura Standard pentru ECRIS?

Din păcate, eroarea ortografică semnalată mai sus, produsă prin folosirea tipului de tastatură „Tradițională” (Legacy), nu este suficient de bine cunoscută, astfel că utilizarea acestui tip de tastatură digitală este încă larg răspândită – putem vedea „sedila” a tot prezentă pe site-urile multor instituții publice și trusturi media și în publicații online.

Așa au stat lucrurile și în cazul aplicației ECRIS: a fost creată pe baza tipului de tastatură digitală „Tradițională” („Legacy”), astfel că recunoaște numai literele „ș” și „ț” introduse sau dactilografiate cu acest tip de tastatură, având semnul diacritic sedilă. De aceea, când introducem sau copiem în rubricile din ECRIS texte tehnoredactate cu tipul de tastatură „Standard”, aplicația nu recunoaște literele „ș” și „ț” – dactilografiate de altfel corect, cu semnul diacritic virgulă – și le înlocuiește automat cu semnul întrebării. Practic, ECRIS refuză textul cu o ortografie corectă și îl permite numai pe cel ortografiat incorect.

Desigur, nu este normal ca aplicația ECRIS să nu recunoască o ortografie corectă în limba română și să ne oblige practic să utilizăm o ortografie incorectă a literelor „ș” și „ț”, însă nu există o altă soluție la acest moment, în care folosim versiunea ECRIS 4. Evident că este mai bine să redăm literele „ș” și „ț” cu semnul diacritic sedilă, decât să le vedem „redate” prin semnul întrebării.

Însă este necesar ca echipa care va crea versiunea ECRIS 5 să rezolve această problemă, astfel încât această nouă versiune să redea complet și textele introduse sau tehnoredactate cu tipul de tastatură digitală „Standard”, adică să redea și literele „ș” și „ț” scrise cu semnul diacritic virgulă, pentru simplul fapt că acesta este ortografierea corectă a lor, și numai aceasta. De altfel, merită făcut orice efort în sensul limitării utilizării tastaturii *Tastatura Tradițională (Legacy)*, pentru că este un efort în scopul respectării regulilor ortografice.

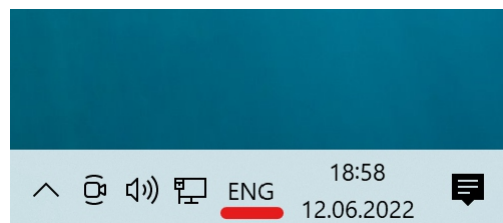
6. Adăugarea limbii române cu cele 2 tipuri de tastatură digitală, Standard și Tradițională (Legacy)

Este important să știm să adăugăm Limba română cu ambele tipuri de tastatură digitală, „Standard” și „Tradițională” (Legacy), în lista *Limbilor preferate* din pachetul de *Preferințe lingvistice* al Windows. Evident, de tastatura digitală „Tradițională” (Legacy) vom avea nevoie numai pentru textele destinate ECRIS-ului, iar pentru restul textelor va fi mai bine să folosim „Standard”, pentru respectarea regulilor ortografice, așa cum am arătat mai sus.

Dacă avem un calculator echipat cu Windows 10, trebuie să cunoaștem următoarele noțiuni și procedee:

- *Preferințele lingvistice* se găsesc în *Bara lingvistică*,

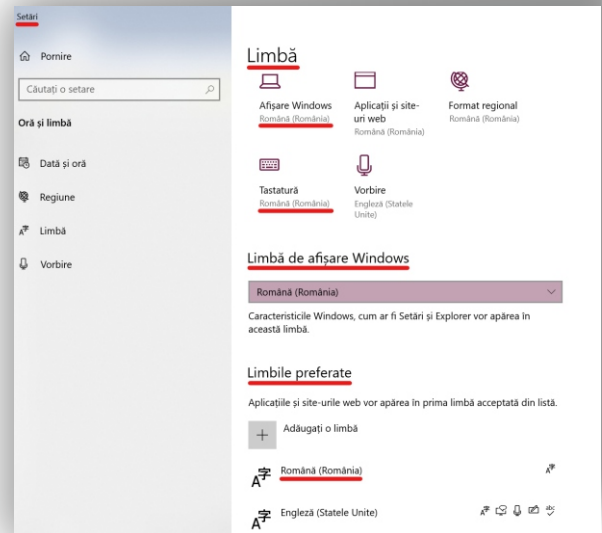
pe care o accesăm cel mai ușor din *Bara de activități*:

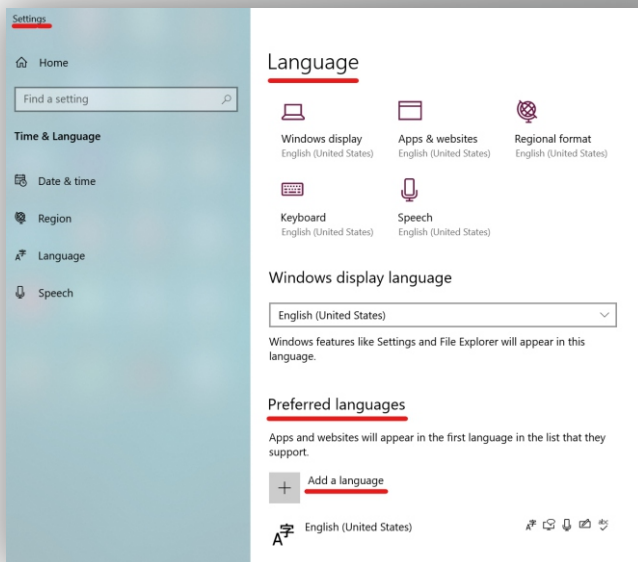
- Găsim pachetul *Preferințe lingvistice* dând comanda click stânga pe *Bara lingvistică*:

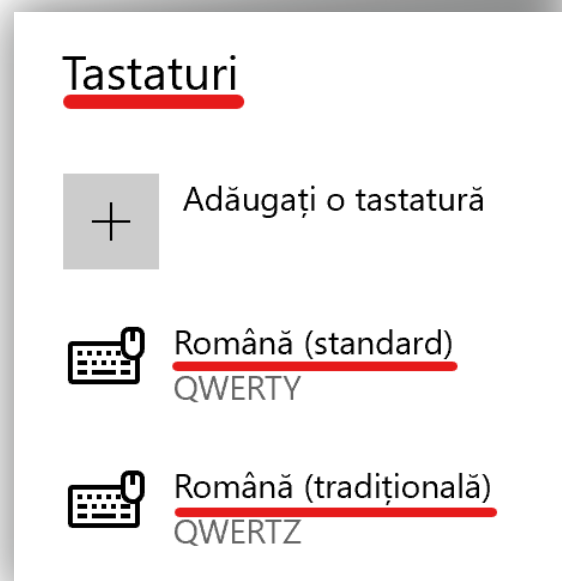
- Accesăm *Preferințe lingvistice* cu click stânga și se deschide pagina *Limba*, în care vom căuta capitolul *Limbi preferate*, care are și comanda *Adăugare limbă*.

- Însă *Limba română* se instalează automat numai cu tastatura digitală *Standard*. Pentru a instala și tastatura *Tradițională (Legacy)* trebuie să facem click stânga pe *Română*, apoi pe *Opțiuni*, iar aici, la capitolul *Tastaturi*, dăm comanda *Adăugați o tastatură*, iar din listă alegem *Română (tradițională)*.

- Facem click stânga pe *Adăugare limbă* și selectăm și adăugăm *Limba română*. Aplicăm și bifa prin care *Limba română* devine limba de afișare a Windows și dăm comanda *Instalare*:

- Facem click stânga pe *Bara lingvistică* și selectăm *Română (România) / Tastatură Română (tradițională)* sau *Romanian (Legacy keyboard)* – când limba de afișare a Windows este limba engleză.

7. Utilizarea funcției Înlocuire (Ctrl+H)

Conform art. 125 alin. 4 ROIIJ, după semnarea minutei, transcrierea în sistem informatizat a acesteia se face de către grefierul de ședință, integral, cu excepția datelor cu caracter personal, altele decât numele și prenumele părților. Practic, grefierul preia documentul word în care a fost tehnoredactată minuta, iar cu „copy-paste” plasează textul acesteia în câmpul *Soluția pe scurt*.

Mai poate face ceva grefierul în ipoteza în care textul a fost tehnoredactat de către judecător cu tastatura Standard? Știm că dacă l-ar copia așa cum este în ECRIS, imediat după comanda *Salvează* aplicația va înlocui automat cu semnul întrebării oate literele „ș” și „ț” și că, după un anumit interval, exact în această formă, plin cu semne de întrebare, va fi replicat pe Portalul instanțelor.

Vorbind strict tehnic, grefierul poate proceda în felul următor:

- Selectează prima literă „ș” din text;
- Folosește combinația de taste Ctrl+H și se deschide caseta *Găsire și înlocuire*, în care câmpul *De găsit* este deja completat cu litera selectată;
- Selectează *Tastatura Tradițională (Legacy)*, după care completează câmpul *Înlocuire cu* tastând litera „ș”, care va fi cu semnul diacritic sedilă, dat fiind tipul de tastatură folosit;
- Dă comanda *Înlocuire peste tot*;
- Procedează în același mod cu litera „ț”.

În acest mod, textul scris inițial cu *Tastatura Standard*, va primi în plus doar literele „ș” și „ț” scrise cu tastatura *Tastatura Tradițională (Legacy)*, având deci semnul diacritic sedilă, iar acest lucru va fi suficient pentru ca aplicația ECRIS să le recunoască și să le redea, fără să mai producă înlocuirea lor cu semnul întrebării.

Găsire și înlocuire

Găsire Înlocuire Salt la

De găsit: ș

Opțiuni: Căutare în jos

Înlocuire cu: ș

Mai multe >> Înlocuire Înlocuire peste tot Următorul găsit Anulare

Concluzii

- Aplicația ECRIS nu poate reda literele „ș” și „ț” și le înlocuiește cu semnul întrebării atunci când folosim *Tastatura Standard*.

- *Tastatura Standard* redă literele „ș” și „ț” cu semnul diacritic virgulă, în conformitate cu normele ortografice ale limbii române.

- Pentru ca textele afișate de ECRIS și replicate pe Portalul instanțelor să nu conțină semnul întrebării în locul literelor „ș” și „ț”, este obligatoriu să le tehnoredactăm cu *Tastatura Tradițională (Legacy)*.

- *Tastatura Tradițională (Legacy)* redă literele „ș” și „ț” cu semnul diacritic sedilă, în urma unei erori a Microsoft, semn diacritic care nu aparține limbii române, astfel că folosirea lui nu respectă normele ortografice ale limbii române.

- Cu toate acestea, este obligatoriu să folosim pentru textele introduse direct în ECRIS sau copiate

în ECRIS *Tastatura Tradițională (Legacy)*, având în vedere că este de preferat să avem diacritice ușor diferite de diacriticele limbii române decât semne de întrebare, care îngreunează serios citirea și înțelegerea textelor replicate pe *Portalul instanțelor de judecată*.

- Trebuie făcute demersuri pentru ca echipa care va produce ECRIS 5 să remedieze eroarea și să permită noii versiuni să redea complet ceea ce tehnoredactăm cu *Tastatura Standard*, inclusiv literele „ș” și „ț” cu semnul diacritic virgulă, având în vedere că aceasta este redare corectă ortografic în limba română.

- Trebuie să utilizeze *Tastatura Tradițională (Legacy)* judecătorii - atunci când tehnoredactează minutele.

- Trebuie să utilizeze tastatura *Tastatura Tradițională (Legacy)* grefierii - atunci când completează rubricile din ECRIS.

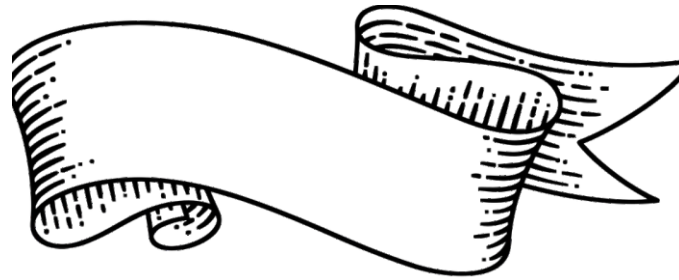
- În toate celelalte cazuri, *Tastatura Standard* este cea care oferă o tehnoredactare corectă în limba română din punct de vedere ortografic.

Cuvinte-cheie

ECRIS, Portalul instanțelor de judecată, Windows, Word, Bară lingvistică, Tastatură Română (standard), Tastatură Română (tradițională), semn diacritic, sedilă, ortografie, tehnoredactare, minută.

Key words

ECRIS, Courts Portal, Windows, Word, Language Bar, Romanian Keyboard (Standard), Romanian Keyboard (Traditional), diacritics, cedilla, spelling, typewriting, minute.

Particularități privind calculul termenului procedural pe ore

Alina Aramă, judecător
formator al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Prezentul articol își propune să abordeze câteva aspecte referitoare la calculul termenului procedural pe ore, insistând asupra particularităților sale în materie civilă, făcând și scurte trimiteri la modul de calcul al termenului pe ore în materie penală.

Abstract

This article aims to address some issues related to the calculation of the procedural deadline determined by hours, emphasizing its particularities in civil matters and making brief references to the deadlines determined by hours in criminal matters.

Așa cum evenimentele din viața de zi cu zi nu pot exista în afara unor limite temporale, la fel și desfășurarea raporturilor juridice nu poate exista în afara timpului. Orice proces, fie el civil sau penal, implică desfășurarea unor activități care se succed în timp, iar disciplinarea acestor activități se face, printre altele, și prin instituția *termenelor*.

Reglementarea termenelor în cadrul proceselor de judecată are ca scop protejarea drepturilor părților, de exemplu dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil (art. 6 C.proc.civ.¹). Acest drept

include, printre altele și sintetic exprimat, urmărirea de către instanța de judecată a respectării termenelor în cursul procesului și aplicarea sancțiunilor corespunzătoare în cazul nerespectării acestora de către părți².

Cunoașterea regimului juridic al termenelor nu este o activitate străină de atribuțiile grefierului. Spre exemplu, la începutul oricărei ședințe de judecată, după strigarea cauzei și apelul părților, grefierului îi revine sarcina de a comunica inclusiv modul în care s-a îndeplinit procedura de citare a persoanelor chemate la proces³. Aprecierea asupra legalității procedurii de

1. Dreptul la un proces echitabil este garantat de art. 6 parag.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, de art. 21 alin. (3) din Constituția României și art. 6 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

2. G. Boroș, M. Stancu, Drept procesual civil, Ediția a 5-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, 2020, pag. nr. 13.

3. Potrivit art. 121 alin. 2 din *Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești*, aprobat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 1375/2015, "După strigarea cauzei și apelul părților, grefierul de ședință face oral referatul cauzei, prezentând pe scurt obiectul pricinii și stadiul în care se află judecata acesteia, comunică modul în care s-a îndeplinit procedura de citare a persoanelor chemate la proces și dacă s-au realizat celelalte măsuri dispuse de instanță la termenele anterioare."

citare revine instanței de judecată, însă grefierul este cel care va semnala respectarea sau nerespectarea dispozițiilor legale în materia citării, inclusiv din prisma respectării termenului stabilit de lege pentru înmânarea citațiilor. Dincolo de această atribuție formală, subliniem importanța coeziunii echipei magistrat-grefier, care nu poate să funcționeze decât lucrând împreună spre scopul comun al bunei desfășurări a justiției. Având în vedere acest deziderat, este lăudabilă orice inițiativă a grefierului de a colabora cu judecătorul, inclusiv prin calcularea termenelor stabilite de lege sau de către instanță și aducerea la cunoștința acestuia a împlinirii sau neîmplinirii lor.

În procesul civil, art. 180 alin. (1) C.proc.civ. definește termenul ca fiind *intervalul de timp în care poate fi îndeplinit un act de procedură sau în care este interzisă îndeplinirea acestuia*. Conform art. 181 alin. (2) C.proc.civ., *în cazurile prevăzute de lege, termenul este reprezentat de data la care se îndeplinește un anumit act de procedură*.

Termenele procedurale în materie civilă pot fi clasificate în funcție de mai multe criterii, de interes pentru prezenta analiză fiind criteriul unității de timp în care sunt exprimate. Conform acestui criteriu, termenele pot fi stabilite pe ore, pe zile, pe săptămâni,

pe luni și pe ani, această clasificare fiind prezentă în textul art. 181 C.proc.civ.

Termenele stabilite pe ore sunt specifice materiilor sau procedurilor urgente, regăsind termene pe ore, spre exemplu: în procedura de comunicare a citațiilor – art. 163 alin. (9) și (10)⁴ C.proc.civ., în materia suspendării executării în recurs – art. 484 alin. (5) C.proc.civ.⁵, în materia executării silite, referitor la încuviințarea executării silite – art. 666 alin. (2) C.proc.civ.⁶, referitor la vânzarea bunurilor la licitație publică – art. 761 alin. (1) C.proc.civ.⁷ sau în cadrul procedurii speciale a ordonanței președințiale – art. 999 alin. (4) C. proc.civ.⁸, unde sunt reglementate două dintre cele mai cunoscute termene pe ore din materia procedurii civile.

Referitor la calculul termenului stabilit pe ore, trebuie urmate regulile statuate de prevederile art. 181 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ.: *„când termenul se socotește pe ore, acesta începe să curgă de la ora zero a zilei următoare.”*

4. „(9) În cazurile prevăzute la alin. (3) și (8), agentul are obligația ca, în termen de cel mult 24 de ore de la depunerea sau afișarea înștiințării, să depună citația, precum și procesul-verbal prevăzut la alin. (5), la sediul instanței de judecată care a emis citația ori, după caz, la cel al primăriei în raza căreia destinatarul locuiește sau își are sediul, urmând ca acestea să comunice citația.

(10) Când părții sau reprezentantului ei i s-a înmănat citația de către funcționarul anume desemnat în cadrul primăriei, acesta are obligația ca, în termen de cel mult 24 de ore de la înmânare, să înainteze instanței de judecată dovada de înmânare prevăzută la alin. (1), precum și procesul-verbal prevăzut la alin. (5).” (s.n.)

5. „Completul se pronunță, în cel mult 48 de ore de la judecată, printr-o încheiere motivată, care este definitivă.”

6. „(...) Pronunțarea se poate amâna cel mult 48 de ore, iar motivarea încheierii se face în cel mult 7 zile de la pronunțare. (...)” (s.n.)

7. „(1) Executorul judecătoresc îi va înștiința pe creditor, debitor, terțul deținător al bunurilor sechestrate, precum și pe orice altă persoană care are un drept în legătură cu aceste bunuri despre ziua, ora și locul vânzării la licitație, potrivit dispozițiilor privitoare la comunicarea și înmânarea citațiilor, cu cel puțin 48 de ore înainte de termenul fixat pentru vânzare.” (s.n.)

8. „Pronunțarea se poate amâna cu cel mult 24 de ore, iar motivarea ordonanței se face în cel mult 48 de ore de la pronunțare.” (s.n.)

Sub imperiul vechiului cod de procedură civilă, termenul pe ore începe să curgă de la „miezul nopții zilei următoare”, potrivit art. 101 alin. (2), sintagma interpretată de doctrina și practica judiciară ca reprezentând sfârșitul zilei următoare⁹. Astfel, un termen care se calcula din ziua de luni, începea să curgă de la ora 24:00 a zilei de marți, adăugând practic la termen o durată suplimentară de 24 de ore.

Actualul cod de procedură civilă aduce, sub acest aspect, o îmbunătățire considerabilă, menționând expres faptul că termenul pe ore începe să curgă de la ora 00:00 a zilei următoare, în exemplul nostru de la ora 00:00 a zilei de marți. Rațiunea acestei reglementări este aceea de a completa restul de or (sau minute) rămas până la finalul zilei.

Dispoziții privind calculul termenelor regăsim nu numai în codul de procedură civilă, ci și în codul civil, sediul materiei fiind în articolele 2.551-2.556.

În acest sens, art. 2.551 C.civ. statuează că „Durata termenelor, fără deosebire de natura și izvorul lor, se calculează potrivit regulilor stabilite de prezentul titlu.” De asemenea, art. 2.555 C.civ. prevede că atunci „când termenul se stabilește pe ore, nu se iau în calcul prima și ultima oră a termenului.”

În opinia noastră, reglementările celor două coduri nu se coroborează, astfel că prevederile art. 2.551

C.civ. sunt aplicabile numai termenelor substanțiale, fie ele de prescripție sau de decădere, dar nu și termenelor procedurale, în a căror durată va intra și prima și ultima oră a termenului¹⁰. În același sens, nici în cazul termenelor substanțiale nu se va aplica dispoziția prevăzută de art. 181 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ, astfel încât acestea vor începe să curgă de la ora respectivă, iar nu de la ora 00:00 a zilei următoare.

Nu este singura incompatibilitate între cele două coduri în materia calculului termenelor, în ciuda intenției legiuitorului de la nivelul anului 2012 de a unifica regimul termenelor substanțiale și procedurale. Astfel, prevederile art. 183 alin. (3) C.proc.civ.¹¹ se aplică numai în cazul termenelor procedurale, termenelor substanțiale fiindu-le aplicabile dispozițiile art. 2.556 C.civ. Acest din urmă articol se referă numai la înscrisurile predate, prin scrisoare recomandată, la oficiul poștal sau telegrafic ori la un serviciu de curierat rapid sau la un serviciu specializat în comunicare, înființate potrivit legii, fiind omisă din cuprinsul articolului situația transmiterii înscrisurilor prin fax sau email¹².

Dacă acceptăm ipoteza conform căreia regulile din cele două coduri nu se coroborează, calculul termenului procedural pe ore se va face urmând doar regula prevăzută de art. 181 alin. (1) pct. 1 C.proc.civ.

---

9. G. Boroși și colectivul de autori, *Noul cod de procedură civilă, Comentariu pe articole*, Ediția a 2-a revizuită și adăugită, Vol. I Art. 1-526, Editura Hamangiu, 2016, pag. nr. 260.

10. În același sens, colectiv de autori, *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență. Vol. III. Art. 1650-2664, Contracte speciale. Privilegii și garanții. Prescripția extinctivă. Drept internațional privat*, Editura Hamangiu, 2012, pag. nr. 214, unde autorii au notat, prin referire la prevederile vechiului cod de procedură civilă, că „Modul de calcul al termenelor pe ore este diferit în cazul termenelor de procedură: potrivit art. 101 alin. (2) CPC, termenele procedurale pe ore încep să curgă de la miezul nopții zilei următoare, în timp ce termenele materiale stabilite pe ore se calculează neluând în calcul prima și ultima oră a termenului.”

11. Astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 310/2018, publicată în M. Of. Partea I, nr. 1074/18 decembrie 2018.

12. În acest sens, G. Boroși, M. Stancu, op. cit., pag. nr. 381.

Spre exemplu, dacă instanța investită cu soluționarea unui dosar având ca obiect ordonanța președințială reține cauza în pronunțare în data de 02.05.2022, la ora 10:00, pronunțarea va putea fi amânată pentru 24 de ore. Cele 24 de ore vor începe să curgă de la ora 00:00 a zilei de 03.05.2022, împlinindu-se la ora 24:00 din aceeași zi, prima și ultima oră intrând în durata termenului. Presupunând că instanța a pronunțat soluția în data 03.05.2022, ora 09:00, motivarea hotărârii va putea fi redactată în termen de 48 de ore. Termenul va începe să curgă în data de 04.05.2022, la ora 00:00 și se va împlini în data de 05.05.2022, la ora 24:00.

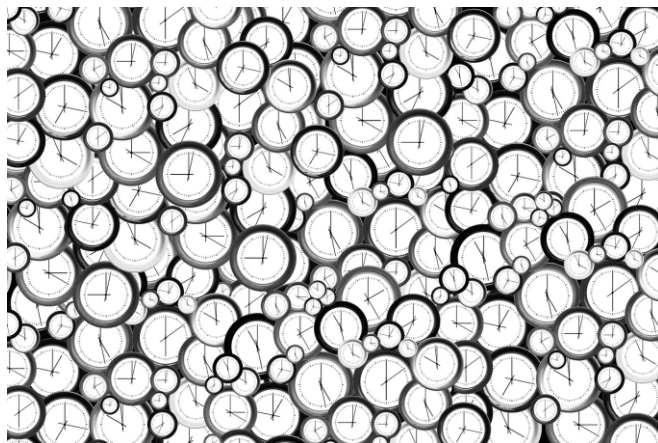
În exemplul anterior, temenele de 24 și de 48 de ore sunt termene de succesiune, întrucât se calculează în sensul curgerii normale a timpului.

În cazul termenelor de regresivitate, care se calculează în sensul invers al curgerii timpului, există unele dificultăți privind stabilirea punctului de pornire al termenului pe ore, pentru că în această situație nu mai există o zi următoare, ci o zi anterioară.

Folosindu-ne de un exemplu concret, în materia executării silite, prevederile art. 761 alin. (1) C.proc.civ. impun executorului judecătoresc să înștiințeze persoanele interesate despre ziua, ora și locul vânzării bunurilor la licitație, *cu cel puțin 48 de ore înainte de termenul fixat pentru vânzare*. Presupunând că vânzarea bunurilor la licitație a fost stabilită în ziua de joi, 05.05.2022, la ora 10:00, termenul de 48 de ore se va calcula astfel:

Într-o variantă de calcul, ora 00:00 a zilei următoare, în sensul invers al curgerii timpului, ar însemna ora 00:00 a zilei anterioare, respectiv a zilei de miercuri, 04.05.2022. Astfel, 48 de ore pornind de la acest moment s-ar împlini la ora 24:00 a zilei de luni, 02.05.2022.

Această interpretare nu este, în opinia noastră, oportună, întrucât adaugă la termen o durată suplimentară de 24 de ore (prin raportare la momentul de la care acest termen începe să curgă), ajungându-se, practic, la o manieră de calcul similară reglementării din vechiul cod de procedură civilă. Considerăm că intenția legiuitorului a fost aceea de a completa restul de ore rămas până la finalul zilei, termenul începând să curgă de la miezul nopții, ora 24:00 a zilei respective confundându-se, în acest caz, cu ora 00:00 a zilei următoare. Prin urmare, apreciem că termenul regresiv pe ore va începe să curgă de la ora 00:00 a aceleiași zile, respectiv de la ora 24:00 a zilei anterioare. În exemplul dat, termenul de 48 de ore se calculează pornind de la ora 00:00 a zilei de joi, 05.05.2022 și se împlinește la ora 24:00 a zilei de marți, 03.05.2022.

Discuții referitoare la modul de calcul al termenului regresiv au existat în practica și doctrina judiciară, atât în materie civilă, cât și în materie penală, însă cu referire la termenul pe zile. În centrul discuțiilor a fost instituția prorogării termenului regresiv, respectiv stabilirea momentului de împlinire al termenului dacă ultima zi a acestuia cade într-o zi nelucrătoare.

În materie penală, problema a fost tranșată prin Decizia nr. 20/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii¹³ care a statuat că „În raport cu aceste argumente, termenul de 5 zile prevăzut de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală este un termen procedural, minim, de regresivitate și se calculează potrivit art. 269 alin. (1), (2) și (4) din Codul de procedură penală, respectiv în calculul termenului nu se socotește ziua în care începe să curgă termenul și nici ziua în care se împlinește, iar în situația în care ultima zi a acestui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare anterioare.”

Rezultă că, similar modului de calcul al termenului regresiv, și prorogarea acestuia se va face tot în sensul invers al curgerii timpului, până la ziua lucrătoare anterioară, nefiind posibil să se combine modul de calcul progresiv cu cel regresiv în calculul aceluiași termen. Soluția este pe deplin aplicabilă și în materie civilă, în opinia noastră, în privința termenelor pe zile, săptămâni, luni sau ani.

În privința termenului procedural pe ore în materie civilă, chestiunea nu prezintă însă relevanță deoarece cu privire la acest termen nu operează instituția prorogării

Legiuitorul a omis includerea termenului pe ore în prevederile art. 181 alin. (1) pct. 3 C.proc.civ.¹⁴, reglementând în mod expres numai prorogarea termenelor pe zile, săptămâni, luni sau ani¹⁵. Considerăm că motivul pentru care prorogarea termenului pe ore nu a fost prevăzută de lege este dat de caracterul de urgență asociat termenelor pe ore, acestea fiind, prin însăși natura lor, termene scurte. Atunci când legea sau instanța instituie un termen de câteva ore pentru îndeplinirea unei obligații, acesta se va împlini la ora și în ziua corespunzătoare, indiferent dacă ziua este lucrătoare sau nelucrătoare. Dacă am presupune că un termen de 24 de ore, de exemplu, s-ar împlini într-o zi de sâmbătă, prorogarea acestuia până în ziua de luni ar lipsi de sens însăși stabilirea unui termen scurt, pe ore.

Reluând exemplul ordonanței președințiale, dacă instanța reține cauza în pronunțare în data de 30.04.2022, la ora 12:00, pronunțarea va putea fi amânată pentru 24 de ore, până în data de 01.05.2022, ora 24:00, care este o zi nelucrătoare. Prorogarea termenului până luni, 02.05.2022 ar însemna adăugarea a 24 de ore la termenul stabilit de lege, într-o procedură cu caracter urgent. Dacă s-ar fi dorit acest lucru, textul de lege ar fi stabilit un termen pe zile, operând instituția prorogării, iar nu un termen pe ore.

---

13. Decizia nr. 20/2017, publicată în M. Of. Partea I, nr. 904 din 17 noiembrie 2017, prin care s-a examinat recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Târgu Mureș privind interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală, în sensul stabilirii modalității de calcul al termenului de 5 zile în care propunerea de prelungire a arestării preventive se depune la judecătorul de drepturi și libertăți, respectiv dacă aceasta este cea prevăzută de dispozițiile art. 269 alin. (2) și (4) din Codul de procedură penală sau cea prevăzută de dispozițiile art. 271 din Codul de procedură penală.

14. „(...) Când termenul se socotește pe săptămâni, luni sau ani, el se împlinește în ziua corespunzătoare din ultima săptămână ori lună sau din ultimul an. Dacă ultima lună nu are zi corespunzătoare celei în care termenul a început să curgă, termenul se împlinește în ultima zi a acestei luni. (2) Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul se prelungește până în prima zi lucrătoare care urmează.”

15. În același sens, G. Boroi și colectivul de autori, op. cit., pag. nr. 265.

În privința duratei termenelor pe ore, acestea încep să curgă de la data comunicării actelor de procedură, dacă legea nu prevede altfel, potrivit art. 184 C.proc.civ. Apreciem că și în cazul termenelor pe ore sunt aplicabile cazurile de echivalență (echivalență) prevăzute de lege, precum și cazurile de întrerupere și suspendare prevăzute de lege.

În materie penală, spre deosebire de procedura civilă, termenele pe ore sunt mai des reglementate, procedura fiind caracterizată în general de celeritate, în scopul protejării drepturilor și intereselor legitime ale părților implicate în procesul penal.

Modul de calcul al termenelor pe ore în procedura penală diferă, după cum în discuție sunt termenele procedurale sau termenele substanțiale.

În privința calculului duratei termenelor procedurale (acele termene care stabilesc reguli în vederea ocrotirii drepturilor persoanelor în cadrul procesului penal sau care privesc desfășurarea în timp a activităților procesual penale¹⁶), se pornește de la ora prevăzută în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel¹⁷, iar nu de la ora 00:00 a zilei următoare, cum se întâmplă în materia procedurii civile. Prin urmare, un termen de 24 de ore socotit din data de 07.05.2022, ora 10:00, va începe să curgă chiar de la această oră.

Potrivit dispozițiilor art. 269 alin. (2) C.proc.pen., „la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se

socotește ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește”.

Asemenea procedurii civile, apreciem că nici termenul procedural pe ore din materia procedurii penale nu este supus prorogării, întrucât prevederile art. 269 alin. (4) C.proc.pen.¹⁸ se referă numai la termenul pe zile, raționamentul din materie civilă fiind pe deplin aplicabil și în materie penală.

În cazul termenelor substanțiale (acele termene care privesc drepturi și interese care sunt independente de durata procesului penal, privesc în general libertatea individului și alte drepturi ocrotite de lege, care nu sunt procesuale)¹⁹, ora sau ziua de la care începe să curgă termenul și ora sau ziua la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia, potrivit art. 271 C.proc.pen.²⁰, aceasta fiind principala diferență între termenele procedurale și termenele substanțiale în materie penală. Cel mai la îndemână exemplu de termen substanțial pe ore este termenul de 24 de ore stabilit în materia reținerii, în al cărui calcul va intra și ora de la care acesta începe să curgă, dar și ora la care acesta se împlinește.

Calculul termenelor, în general, reprezintă o adevărată provocare, întrucât necesită, pe lângă abilități matematice, și o riguroasă cunoaștere și aplicare a regulilor pentru fiecare tip de termen în parte. Termenele pe ore aduc provocări în privința calculului duratei lor, atât în materie civilă, cât și în materie penală. După cum am arătat, regulile de calcul

16. Spre exemplu, termenul pentru exercitarea unei căi de atac.

17. Potrivit art. 269 alin. (1) C.proc.pen., care statuează că „La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în actul care a provocat curgerea termenului, în afara de cazul când legea dispune altfel”.

18. „Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.”

19. De exemplu, durata măsurilor privative de libertate.

20. „În calculul termenelor privind măsurile preventive sau orice măsuri restrictive de drepturi, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia.”

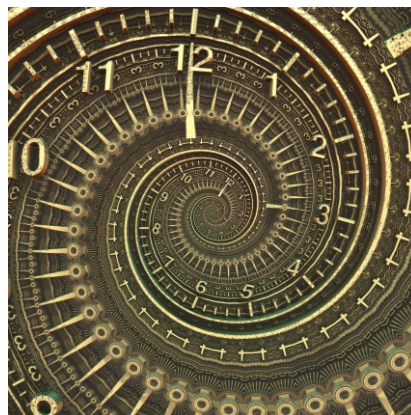
diferă atât în funcție de materie, cât și în funcție de natura juridică a termenului (substanțial ori procedural) sau de sensul de curgere al acestuia, astfel că fiecare termen trebuie calculat cu o atenție sporită, date fiind consecințele nerespectării sale.

Împlinirea unui termen nu marchează doar trecerea timpului, ci atrage și sancțiuni juridice importante. Printre altele, decăderea din exercitarea unui drept, atunci când dreptul procesual trebuia exercitat într-un anumit termen²¹, împiedică partea să mai efectueze un anumit act de procedură²². Așa cum a arătat și doctrina²³, decăderea sancționează neglijența părților în cursul procesului și este menită să așeze ordine și previzibilitate asupra fazelor procesului civil. Nici părțile prea grăbite în a îndeplini un anumit act, înăuntrul unui termen în care legea oprește îndeplinirea acestuia, nu sunt încurajate în acest comportament, întrucât nerespectarea termenului prohibitiv va atrage nulitatea actului, la cererea persoanei interesate.

În materie penală, pe lângă sancțiunea decăderii din exercițiul dreptului și a nulității actului efectuat peste termen, în privința nerespectării termenelor procedurale, în mod distinct nerespectarea termenelor substanțiale atrage încetarea efectului măsurii procesuale, în situația în care măsura procesuală nu

poate fi luată decât pe un anumit termen²⁴. Aceste sancțiuni impun tuturor participanților la procesul penal multă atenție în privința modului de calcul și a momentului de împlinire a termenelor, întrucât consecințele sunt însemnate.

Dacă în viață, trecerea timpului este ireversibilă, normele procesuale dau uneori o a doua șansă celui care a pierdut un termen, putând solicita instanței repunerea în termen²⁵. Din păcate, instituția repunerii în termen operează numai în condițiile restrictive prevăzute de lege și numai prin dovedirea unor motive temeinic justificate. Totodată, nu trebuie pierdut din vedere faptul că cererea de repunere în termen poate fi formulată tot înăuntrul unui termen²⁶, cercul timpului pentru exercitarea drepturilor procesuale fiind astfel mereu închis.

21. Decăderea intervine în cazul nerespectării unui termen imperativ, absolut, legal sau judecătoresc, înăuntrul căruia putea fi exercitat un drept procesual.

22. Sancțiunea nerespectării termenelor procedurale în materie civilă este regăsită în art. 185 alin. (1) și (2) C. proc.civ.

23. G. Boroș, M. Stanciu, op. cit, pag. 387.

24. Conform art. 268 C. proc. pen.

25. Art. 186 C. proc. civ., art. 411 C. proc. pen.

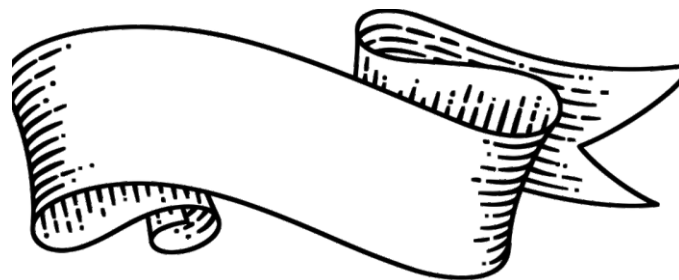
26. Conform art. 186 alin. (2) C. proc. civ., "partea va îndeplini actul de procedură în cel mult 15 zile de la încetarea împiedicării, cerând totodată repunerea sa în termen. În cazul exercitării căii de atac, această durată este aceeași prevăzută pentru exercitarea căii de atac." De asemenea, potrivit art. 411 alin. 1 C. proc. pen., "Apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de o cauză temeinică de împiedicare, iar cererea de apel a fost făcută în cel mult 10 zile de la încetarea acesteia."

Cuvinte-cheie

Termen procedural, termen pe ore, mod de calcul

Key words

Procedural deadline, deadline determined by hours, method of calculation

Înteruperea termenului de prescripție a răspunderii penale – considerații în lumina deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale a României

Claudia Roșu, procuror
formator al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Articolul își propune să atragă atenția asupra inadvertenței legislative între art. 155 alin. 1 Cod penal, după Decizia Curții Constituționale a României nr. 297/2018, care a statuat că soluția legislativă care prevedea întreruperea cursului prescripției prin îndeplinirea oricărui act de procedură este neconstituțională și art. 155 alin. 3 Cod penal, care încă prevede că întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei, contrar Deciziei C.C.R.

Abstract

The article aims to pay attention on legislative inaccuracy between article 155 paragraph 1 Criminal Code, after the Decision no. 297/2018 of the Constitutional Court, which stated that the legislative solution that provided interruption of the prescription course by performing any procedural act is unconstitutional and article 155 paragraph 3 Criminal Code, which still provides that the interruption has effects on all participants, even if the act of interruption concerns only some of them, contrary to the Court's Decision.

Vintilă Dongoroz arăta că ceea ce este criticabil în materia prescripției nu este rațiunea sa de a fi, ci mecanismul său de acțiune și modul de reglementare: „Din moment ce, în câmpul prevenției generale, pedeapsa după un timp nu mai poate avea niciun rost, finalitatea sa fiind realizată prin mijlocirea anesteziantă a timpului și, deci, din moment ce sub latura aceasta prescripția apare ca legitimă, nu rămâne de văzut decât dacă și sub latura prevenției speciale s-a operat în chip indirect finalitatea pedepsei. În caz afirmativ, prescripția ar trebui să ducă la înlăturarea pedepsei, iar în caz negativ, ea nu va mai avea niciun efect. Or, defectul care viciază

reglementarea prescripției în legiurile penale este că trece peste latura prevenției speciale și nu ține seama decât de prevenția generală”.

Prin Decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018, Curtea Constituțională a României a admis o excepție de neconstituționalitate, constatând că soluția legislativă care prevedea întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză” din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională, întrucât are în vedere și acte ce nu trebuie comunicate suspectului sau inculpatului, **nepermițând acestuia să cunoască aspectul întreruperii**

cursului prescripției și al începerii unui nou termen de prescripție a răspunderii sale penale.

Sublinierea necesității cunoașterii de către suspect sau inculpat a aspectului întreruperii termenului de prescripție ridică serioase probleme de coroborare a normelor procesuale cu cele de drept penal material, cu consecințe directe asupra principiului egalității în fața legii, consacrat în art. 16 din Constituția României.

Astfel, conform art. 155 alin. (3) C.pen., **„Întreruperea cursului prescripției produce efecte față de toți participanții la infracțiune, chiar dacă actul de întrerupere privește numai pe unii dintre ei.”**

Din perspectiva practicii Curții Constituționale a României (a se vedea Decizia nr.443 din 22 iunie 2017), termenul de prescripție este, în fapt, unul de decădere, în interiorul căruia organele judiciare pot exercita dreptul lor de a identifica și trage la răspundere penală autorii unor infracțiuni.

O infracțiune se pretează la a fi comisă și în condițiile participației. Cazuistica prezentă ne arată că există puține categorii de infracțiuni ce pot fi comise de o singură persoană; mai mult, sunt numeroase cauzele în care există mai mulți participanți, uneori zeci sau chiar sute, neputând fi de conceput mecanisme infracționale complexe fără implicarea unui număr apreciabil de persoane.

Participanții, potrivit art. 46-48 din Codul penal, sunt coautorii, instigatorul și complicele. De asemenea, art. 52 din Codul penal reglementează instituția participației improprie la săvârșirea unei infracțiuni.

Revenind la Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018, raportat la dispozițiile art. 155 alin. (3) din Codul penal și punând ipoteza cât se poate de fezabilă a existenței unui număr de trei-patru participanți la săvârșirea unei infracțiuni, se pot ivi mai multe variante:

1. Participanții sunt cunoscuți

Calitatea de participant este materializată, din punct de vedere procesual penal, prin atribuirea calității de suspect/inculpat, conform modalității de participație.

Așadar, conform art. 155 alin. (3) din Codul penal, un act procedural (aducerea la cunoștință a calității de suspect), este suficientă pentru a întrerupe cursul prescripției față de toți ceilalți coautori, complici sau instigatori.

Dar, conform motivării Deciziei Curții Constituționale a României nr. 297 din 26 aprilie 2018, pentru a opera întreruperea cursului prescripției, termenul de debut al acestei întreruperi ar trebui socotit de la data comunicării actului procedural pentru fiecare autor, coautor, instigator sau complice *în parte*, *din considerentele pe care le-am arătat mai sus, întrucât fiecare trebuie „să cunoască aspectul întreruperii cursului prescripției și al începerii unui nou termen de prescripție a răspunderii sale penale”*.

În situația în care unii suspecti/inculpați se sustrag cercetărilor, ar trebui aplicate prevederile art. 309 alin. (5) din Codul de procedură penală, care permit continuarea cercetărilor și dacă cei dintâi se sustrag, sunt dispăruți sau lipsesc nejustificat.

Cu alte cuvinte, nu mai apare ca fiind în concordanță cu exigențele constituționale producerea efectelor *in rem*.

2. Participanții sunt cunoscuți în parte

În funcție de motivele care stau la baza neidentificării unor participanți, cauza întreruptivă de prescripție ar trebui să opereze, și în acest caz, exclusiv celor cărora le-a fost adusă la cunoștință.

Deși s-ar putea opune argumentul conform căruia nu e echitabil ca unor participanți să le profite aspecte subiective (de exemplu, refuzul divulgării identității lor), reamintim că instituția analizată se referă la aptitudinea concretă a organelor judiciare de a identifica și trage la răspundere pe cei ce comit infracțiuni, fiind irelevante detaliile legate de imposibilitatea identificării.

Identificarea ulterioară a participanților face ca termenul în discuție să curgă de la comunicarea actului pentru fiecare în parte, exclusiv de la data acestei comunicări, conform Deciziei CCR nr. 297 din 26 aprilie 2018.

3. Toți participanții sunt și rămân necunoscuți

Este situația cea mai simplă, cursul prescripției curgând conform Codului penal. Orice acte de procedură s-ar emite și oricâte, acestea nu au niciun efect asupra termenului prescripției.

În concluzie, considerentele de mai sus au menirea de a sublinia necesitatea intervenției legislative (în ceea ce privește prescripția, absentă și în prezent), precum și de a indica eventualele consecințe ale necoroborării unor dispoziții legale, respectiv Decizii ale Curții Constituționale.

Analiza instituției prescripției, respectiv a întreruperii acesteia, s-ar fi putut extinde cu referire la minori, participare improprie sau tentativă, dar nu acesta este scopul demersului.

Situația de ansamblu se rezuma, până în urmă cu puțin timp, la următorul tablou: textul declarat neconstituțional, respectiv art. 155 alin. (1) din

Codul penal se aplica în spiritul și litera Deciziei Curții Constituționale a României, dar un alt text de drept material, art. 155 alin. (3) din Codul penal, îl contrazicea, scoțând instituția întreruperii prescripției din planul cunoașterii. Această situație ar fi trebuit remediată de urgență, pentru a se evita consecințe de genul celor mai sus descrise, cea mai gravă fiind, în opinia noastră, încălcarea principiului egalității în fața legii, consacrat în art. 16 din Constituția României.

Legislativul nu a intervenit în intervalul de timp 2018-2022, astfel că, prin Decizia nr. 358/2022, s-au statuat, între altele, următoarele:

Timp de 4 ani, fondul activ al legislației nu a conținut vreun caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale.

Curtea Constituțională a României a acuzat „tăcerea Legiuitorului” și lipsa lui de intervenție legislativă timp de 4 ani, constatând că o astfel de consecință este rezultatul nerespectării de către legiuitor a obligațiilor ce îi revin potrivit Legii fundamentale, precum și a pasivității sale.

Curtea a constatat că situația creată prin pasivitatea legiuitorului, consecutivă publicării deciziei de admitere amintite, reprezintă o încălcare a prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) din Legea fundamentală, care consacră caracterul de stat de drept al statului român, precum și supremația Constituției.

Prin inacțiune, Parlamentul, timp de 4 ani, a generat un viciu de neconstituționalitate mai grav decât cel generat de aplicarea neunitară a textului de lege.

Lipsa de intervenție a legiuitorului a determinat în sarcina organului judiciar necesitatea de a se substitui acestuia prin conturarea cadrului normativ aplicabil în situația întreruperii cursului prescripției răspunderii penale și, implicit, aplicarea legii penale prin analogie.

Pe perioada cuprinsă între data publicării respectivei decizii și până la intrarea în vigoare a unui act normativ care să clarifice norma, prin reglementarea expresă a cazurilor apte să întrerupă cursul termenului prescripției răspunderii penale, fondul activ al legislației nu conține vreun caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale.

Făcând trecerea de la dispozițiile sus-citate la obiectul prezentei analize, este de subliniat că nu numai față de participanții neidentificați, ci și față de autorii cunoscuți termenele generale de prescripție s-au împlinit, neexistând niciun caz legal de între-

rupere din anul 2018 și până în prezent. Mai mult decât atât, O.U.G. nr. 71/2022 își va produce efecte (dacă va rămâne considerată drept constituțională, dat fiind Referendumul din anul 2019, prin care s-a stabilit interzicerea adoptării de către Guvern a ordonanțelor de urgență, între altele, în domeniul infracțiunilor, pedepselor și al organizării judiciare), doar de la intrarea sa în vigoare, termenele generale de prescripție împlinite la data adoptării sale producând efecte, fără ca vreun caz de întrerupere să existe, nici față de autori, nici față de ceilalți participanți la faptă.

Cuvinte-cheie

prescripția răspunderii penale, întreruperea cursului prescripției, participanți la infracțiune

Key words

prescription of criminal liability, interruption of the prescription course, participants in the crime

Aspecte de practică neunitară în materia recunoașterii și executării sancțiunilor pecuniare în temeiul Deciziei-cadru nr. 2005/214/JAI

Andrei - Dorin Băncilă - judecător
Directorul Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Pentru aplicarea corespunzătoare a regulilor de cooperare judiciară internațională în materia penală cu referire la recunoașterea și executarea sancțiunilor pecuniare, introduse ca urmare a Deciziei-cadru 2005/2014/JAI, este necesar a se stabili, între altele, care este câmpul de acțiune al acestor reglementări asupra persoanelor, dar și care este momentul ce trebuie luat în considerare atunci când se face conversia în moneda statului de executare, în ipoteza în care sancțiunea pecuniară este impusă într-o altă monedă.

Abstract

For the proper application of the rules of international judicial cooperation in criminal matters regarding the recognition and enforcement of financial penalties, introduced as a result of Framework Decision 2005/2014/JHA, it is necessary to establish, inter alia, the scope of these regulations on persons, but also which is the time of reference for the conversion into the currency of the executing state, in the event that the pecuniary sanction is imposed in another currency.

ASPECTE INTRODUCATIVE

Prezentul articol se înscrie în seria începută în numerele anterioare ale revistei Școlii Naționale de Grefieri și își propune să completeze problemele tratate din aria celor ivite în legătură cu aplicarea Deciziei-cadru nr. 2005/214/JAI privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce a sancțiunilor pecuniare.

Dacă în articolele anterioare am încercat să subliniem importanța stabilirii naturii juridice a sancțiunilor pecuniare¹ aplicate în alte statele membre

ale Uniunii Europene și a regimului general al executării acestor sancțiuni în țara noastră², în cele ce urmează ne propunem să tratăm două probleme punctuale, care au dat naștere unor practici neunitare ori au potențial pentru astfel de practici. Mai precis, ne propunem să analizăm chestiunea câmpului de aplicare a dispozițiilor de cooperare judiciară în materia sancțiunilor pecuniare în ceea ce privește calitatea persoanelor în procesul penal și chestiunea momentului la care trebuie să se facă conversia sancțiunii pecuniare în moneda națională, când România este stat de executare.

1. A se vedea nr. 1/2020 al revistei *SCRIPTA MANENT*, p. 27-36, disponibilă pe site-ul Școlii Naționale de Grefieri www.grefieri.ro, la secțiunea *Media*, subsecțiunea *Revista SCRIPTA MANENT*.

2. A se vedea nr. 2/2021 al revistei *SCRIPTA MANENT*, p. 33-37.

CÂMPUL DE APLICARE ASUPRA PERSOANELOR

O problemă care are potențial de a da naștere unor practici neunitare este aceea de a ști dacă pe temeiul Deciziei-cadru 2005/2014/JAI pot fi recunoscute și puse în executare obligații de plată a unor sume de bani care intră în obiectul de reglementare al deciziei, care incumbă altor persoane decât inculpatul (ori contravenientul) și persoanei responsabile civilmente (în cazul sumelor cu alt titlu decât amenda însăși).

Cu alte cuvinte, întrebarea la care ne propunem să găsim un răspuns ar fi dacă în aria subiectelor asupra cărora se poate pronunța recunoașterea unor sancțiunii pecuniare, cu consecința punerii lor în executare în alte state membre decât cele în care au fost aplicate, intră și persoana vătămată și partea civilă³.

Credem că trebuie să detaliem, mai întâi, în ce ipoteză s-ar putea pune problema utilizării instrumentului de cooperare judiciară internațională în materie penală aflat în discuție cu referire la persoanele vătămate și la părțile civile.

Având în vedere că în obiectul de reglementare al Deciziei-cadru 2005/2014/JAI se regăsesc și sumele reprezentând „cheltuielile procedurilor judiciare sau administrative aferente deciziei”, astfel cum rezultă din dispozițiile art. 1 parag. (b) lit. (iii), obligarea unei persoane vătămate ori a unei părți civile la plata cheltuielilor judiciare pentru soluționarea unei căi de atac exercitate de acestea și respinse, mai ales când acestea sunt într-un quantum care depășește echivalentul a 70 de euro, constituie ipoteza

la care ne refeream în alineatul anterior.

Din analiza deciziei-cadru rezultă, cu prisosință, că intenția legislatorului european a fost aceea de a face posibilă tragerea la răspundere a persoanelor care comit fapte penale ori contravenționale de o anumită gravitate în anumite state membre, în care nu își au reședința obișnuită ori nu realizează venituri și nu dețin bunuri, astfel încât autoritățile din statul respectiv să poată pune în executare sancțiunile pecuniare aplicate pentru respectivele fapte.

Mai exact, Uniunea Europeană a dorit să creeze un instrument de cooperare menit să constituie o contrapondere la marele principiu al libertății de mișcare a persoanelor pe teritoriul Uniunii Europene, prin crearea posibilității punerii în executare într-un stat membru a sancțiunilor pecuniare aplicate pentru fapte penale ori contravenționale de o anumită gravitate, comise pe teritoriul unui alt stat membru.

Atât preambulul deciziei-cadru, cât și dispozițiile din conținutul normativ propriu-zis al acesteia leagă, într-o manieră lipsită de echivoc, aplicabilitatea instrumentului de cooperare de comiterea unei fapte penale ori contravenționale de către persoana care devine subiectul pasiv al raportului reglementat de dispozițiile de cooperare.

Astfel, în preambul se regăsesc referiri la necesitatea comiterii unei fapte infracționale în paragraful (4), dar și în paragraful (5).

Din conținutul normativ al deciziei-cadru putem trage și mai lesne concluzia că subiectul împotriva căruia poate fi folosit instrumentul de cooperare în discuție este cel care comite o infracțiune ori o contravenție de o anumită gravitate.

3. O astfel de problemă a fost relevată cu ocazia derulării cursurilor de formare continuă organizate de Școala Națională de Grefieri în modalitatea eLearning, la disciplina Executări penale.

În concret, art. 1, parag. (a) artă, când definește decizia care impune sancțiunea pecuniară, ca fiind cea luată de o instanță judecătorească ori de o altă autoritate a statului emitent pentru „o faptă penală” comisă de persoana în cauză, ori pentru „acte incriminate de dreptul intern al statului emitent, constituind încălcări ale normelor de drept” care dau posibilitatea judecării cauzei de către o instanță judecătorească cu competențe în materie penală⁴.

De asemenea, dispozițiile parag. (2) din același articol normativ, care definește ce se înțelege prin „sancțiune pecuniară”, se referă clar la sume cu titlu de ”condamnare pentru o infracțiune”, „despăgubire în beneficiul victimelor” ori ”pentru un fond public sau o organizație de sprijinire a victimelor”, iar, când se referă la sumele cu titlu de cheltuieli de procedură, aceleași dispoziții impun condiția ca aceste sume să fie „aferente deciziei” prin care au fost statuate sumele cu titlu de condamnare, despăgubire pentru victime ori pentru fondul de protejare a lor.

Mai mult, dispozițiile art. 5 ale deciziei-cadru, care reglementează excepțiile de la verificarea condiției dublei incriminări, cele ale art. 7, care stabilesc temeiurile de nerecunoaștere și neexecutare, se referă întotdeauna la persoana care comite o faptă infracțională ori contravențională de o anumită gravitate.

Toate aceste dispoziții, care au corespondent perfect în dispozițiile de transpunere ale Legii nr. 302/2004, duc la concluzia că victima însăși, fie ea persoană vătămată ori parte civilă constituită ca atare în procesul penal, nu poate fi subiect pasiv în raportul

de cooperare judiciară pe temeiul Deciziei-cadru 2005/214/JAI, nici măcar în ipoteza cheltuielilor judiciare pentru respingerea unei căi de atac, exercitarea de către aceste categorii de participanți în procesul penal a unor drepturi procesuale nereprezentând fapte care să intre sub incidența deciziei-cadru în discuție.

MOMENTUL CONVERSIEI ÎN MONEDA NAȚIONALĂ

Cum data la care România va adera la moneda unică europeană este încă îndepărtată, iar o unificare a regimului monetar pe întreg teritoriul Uniunii Europene este și mai incertă, discuția cu privire la momentul la care instanțele din România se raportează pentru a realiza conversia în moneda națională a sancțiunilor pecuniare aplicate în alte state membre este încă de actualitate, dat fiind că a dat ocazia unei jurisprudențe neunitare.

Textul normativ care reglementează conversia în lei a sancțiunii pecuniare aplicată în alt stat membru și stabilită de organul care a aplicat-o în moneda acelui stat (euro, dacă vorbim de state membre care fac parte și din zona de unificare monetară, ori altă monedă) este conținut în art. 300 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, potrivit căruia *autoritatea judiciară română de executare schimbă, dacă este cazul, pedeapsa în moneda statului de executare, la cursul valutar de la data pronunțării pedepsei.*

---

4. Acest din urmă uz al noțiunii de „penal” nu se suprapune perfect cu sensul noțiunii în dreptul românesc, ci este unul mai larg, dat de jurisprudența instanțelor de contencios european. Pentru mai multe clarificări în legătură cu înțelesul noțiunii de „penal” ori de „infracțiune”, a se vede articolul din aceeași serie referitoare la sancțiunile pecuniare, publicat în numărul 1/2020 al revistei *SCRIPTA MANENT*, p. 27-36.

Această din urmă sintagmă, *data pronunțării pedepsei*, a dat naștere unei practici neunitare în instanțele din România investite cu cereri de recunoaștere și executare a sancțiunilor pecuniare aplicate în alte state membre ale Uniunii Europene.

Astfel, în timp ce unele instanțe au realizat conversia în moneda națională raportându-se la cursul valutar de la data la care ele însele au pronunțat hotărârea prin care au recunoscut sancțiunea și au dispus executarea ei în țara noastră⁵, altele s-au raportat la data la care sancțiunile au fost aplicate în statul solicitant⁶.

Practica neunitară a instanțelor credem că își are izvorul într-o transpunere inexactă a textului deciziei-cadru în legea noastră de cooperare judiciară internațională în materie penală.

Lecturând textul art. 8 alin. (2) din Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI vom descoperi că în varianta în limba română este folosită sintagma *momentul impunerii sancțiunii*. Aceeași sintagmă se regăsește și în varianta în limba engleză a textului deciziei-cadru, anume *at the time when the penalty was imposed*.

Din cele două versiuni ale textului pertinent al deciziei-cadru în discuție credem că rezultă cu destulă claritate că s-a urmărit ca echivalarea în moneda națională a statului de executare să se realizeze prin raportare la momentul la care sancțiunea pecuniară a fost impusă în statul de condamnare.

Acest moment, de altfel, exprimă cel mai bine voința organului care a impus sancțiunea pecuniară și dă expresie a ceea ce putem numi principiul nominalismului în materie de sancțiuni pecuniare.

Explicația pentru care legiuitorul român a ales să folosească în textul de transpunere sintagma *data pronunțării pedepsei* derivă, probabil, din faptul că a fost avută în vedere varianta în limba franceză a deciziei-cadru, care folosește sintagma *au moment où la sanction a été prononcée*, însă nu este în măsură să schimbe concluzia noastră, din sintagma în limba franceză rezultând la fel de clar că se are în vedere momentul la care sancțiunea a fost pronunțată, dictată, impusă de organul din statul de condamnare, și nu momentul la care instanța din statul de executare recunoaște sancțiunea și dispune executarea ei.

Cu alte cuvinte, momentul la care instanța de executare recunoaște sancțiunea pecuniară aplicată în alt stat membru nu este momentul pronunțării ori al impunerii sancțiunii, ci cel al recunoașterii și dispunerii executării ei pe teritoriul național.

Cuvinte-cheie

Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI, cooperare judiciară, sancțiune pecuniară, persoana vătămată, partea civilă, subiect pasiv al cooperării, conversia în moneda națională

Key words

Council Framework Decision 2005/214/JHA, judicial cooperation, financial penalty, judicial cooperation, pecuniary sanction, injured party, civil party, passive subject of cooperation, conversion into national currency

5. Sentința penală nr. 910/2019 a Judecătoria Sectorului 2 București, sentința penală nr. 608/2019 a Judecătoria Sectorului 2 București, sentința penală nr. 198/2019 a Judecătoria Onești, disponibile pe portalul de jurisprudență ReJust.

6. Sentința penală nr. 918/2019 a judecătoria Sectorului 1 București, sentința penală nr. 153/2020 a Judecătoria Sectorului 4 București, disponibile pe portalul de jurisprudență ReJust.

„Pastile” și alte remedii pentru cultivarea limbii - II

Adina Streche¹
Ionela-Alina Cotorogea²

Rezumat

Prezentul articol – al doilea din seria „Pastilelor”³ – își propune să prezinte câteva norme actuale ale limbii române referitoare la grafie, pronunțare, forme corecte gramaticale, cuprinse în noua ediție a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM⁴). Avem în vedere atât obligativitatea respectării acestor norme în activitatea profesională, cât și scopul îmbunătățirii exprimării prin stăpânirea conștientă a limbii literare și, nu în ultimul rând, a cultivării limbii.

Abstract

The present article - second of the „Pills” series - aims to present a few of the current rules of the Romanian language, in terms of spelling, pronunciation, grammatically correct forms, as they are included in the new edition of the Orthographic, Orthoepic and Morphological Dictionary of the Romanian language. Always in sight are the compulsory nature of these rules while carrying out professional activities, as well as the purpose of improving the vocabulary by a proper command of the literary language and last, but not least, to help cultivate an educated language.

„Lumea se schimbă, se schimbă și cuvintele”

(Larousse)

Din perspectiva normării limbii române actuale, începutul anului 2022 a fost marcat de apariția *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a treia revăzută și adăugită

(DOOM³)⁴, fiind încredințată Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” responsabilitatea actualizării normelor limbii române, pe care Secția de filologie și literatură a Academiei Române le-a aprobat.

---

1. Consilier, Școala Națională de Grefieri - Departamentul de formare a formatorilor.
2. Judecător, Curtea de Apel București, formator în cadrul Școlii Naționale de Grefieri - Departamentul de formare a formatorilor.
3. „Pastila” („de limbă”, „de informare” ș.a.) este un termen utilizat îndeosebi în jurnalism și ne-a inspirat pentru denumirea seriei de articole dedicate limbii române, grație expresivității și actualității sale.
4. Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, ediția a treia revăzută și adăugită (DOOM³) – București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2021, coordonatoare: Ioana Vintilă-Rădulescu, autoare: Cristiana Arangelovici, Marina Rădulescu Sala (în faza inițială), Ioana Vintilă-Rădulescu. DOOM³ este o ediție nouă, integral revizuită și substanțial adăugită, a celei apărute în 2005 – DOOM².

Este de precizat în acest context că, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 752/2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române, republicată, cu modificările și completările ulterioare, forul care „se îngrijește de cultivarea limbii române și stabilește regulile ortografice obligatorii” este Academia Română.

Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române este destinat tuturor celor interesați să scrie și să vorbească corect românește, consultarea și respectarea lui contribuind la îmbunătățirea utilizării limbii române. Mai mult decât atât, astfel cum arăta Adina Dragomirescu, directorul Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan - Alexandru Rosetti” al Academiei Române⁵, *DOOM-ul are un statut special față de alte dicționare. Este una dintre puținele situații când avem o obligație de a respecta ceva ce apare într-o carte. Chiar suntem obligați să folosim grafia, pronunțarea, formele corecte indicate în acest dicționar.*

Observăm în acest sens că, potrivit prevederilor *Legii nr. 500/2004 privind folosirea limbii române în locuri, relații și instituții publice*, orice text scris sau vorbit în limba română, având caracter de interes public – respectiv orice text care, în cadrul unor atribuții de serviciu, este afișat, expus, difuzat sau rostit în locuri publice ori prin mijloace de informare în masă, având ca scop aducerea la cunoștința publicului a unei denumiri, a unei informații sau a unui mesaj, cu conținut direct ori indirect publicitar –, trebuie să fie corect din punct de vedere al proprietății termenilor, precum și sub aspect gramatical, ortoepic și, după caz, sub aspectul punctuației și ortografic, conform normelor academice în vigoare.

Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM³) este dicționarul normativ al limbii române, în sensul că prezintă normele obligatorii ale Academiei Române, sub triplul aspect reflectat chiar în titlu: dicționar ortografic (arată cum trebuie să se scrie), ortoepic (cum se pronunță) și morfologic (cum se folosesc din punct de vedere gramatical cuvintele limbii române literare actuale).

Apreciem ca fiind utilă semnalarea și în cadrul revistei Școlii a unora dintre normele actuale referitoare la grafie, pronunțare, forme corecte gramatical cuprinse în noua ediție a DOOM, atât în considerarea obligativității respectării acestora în activitatea profesională, inclusiv în actele de procedură pe care le întocmesc grefierii din instanțe și parchete în activitatea curentă, cât și în scopul îmbunătățirii exprimării prin stăpânirea conștientă a limbii literare și, nu în ultimul rând, al cultivării limbii.

Astfel, în cele ce urmează, prezentăm câteva modificări/intervenții sau indicații de uz preluate din DOOM³ (fie din Studiul introductiv, fie din corpul propriu-zis al Dicționarului), însoțite de exemple pe cât posibil cu relevanță în activitatea judiciară.

1. Continuând prezentarea unor aspecte de interes privind utilizarea semnelor de punctuație și de ortografie, începută în articolul anterior din seria „Pastilelor”, remarcăm din Studiul introductiv al DOOM³ că în subcapitolul *Semnele ortografice* (în sens larg) sunt detaliate situații care depășesc funcțiile strict ortografice ale unor semne, dar care ar putea pune probleme utilizatorilor, prezentându-se și uzul unora, în anumite cazuri, ca semne de punctuație sau/și ca semne grafice convenționale.

5. Emisiunea *Vorbește corect!*, TVR 1.

Așa cum se precizează, singurul semn exclusiv ortografic este apostroful (folosit însă în limba română literară actuală numai în anumite stiluri și condiții). În ceea ce privește semnele folosite cu ambele roluri, uneori cu predominarea unuia dintre ele, acestea sunt bara oblică, blankul (mai curând procedeu decât semn propriu-zis), cratima, linia de pauză și punctul. Astfel, cratima este de regulă semn ortografic, iar linia de pauză și punctul sunt preponderent semne de punctuație. Li se adaugă semnul exclamării și virgula, semne de punctuație, dar care sunt implicate într-o anumită măsură și în scrierea unor cuvinte care formează o unitate sau exprimă anumite valori, în concurență cu semne ortografice cu care sunt echivalente în același context.

Diferența dintre rolurile pe care le poate avea același semn nu este evidentă în unele cazuri. Distincția între caracterul de semn ortografic și acela de semn de punctuație (și chiar de semn convențional) este de altfel neesențială pentru utilizator, important fiind când trebuie/ poate să folosească sau nu un semn, respectiv, ce semn/semne anume să utilizeze. În anumite situații există între unele dintre semnele ortografice concurență/echivalență (deci posibilități de substituție, inclusiv cu semne de punctuație propriu-zise, cu eventuala preferință pentru un anumit semn), iar uneori este posibilă cumularea lor.

Din aceste motive, în DOOM³ sunt menționate și utilizări ale semnelor de punctuație care se folosesc uneori în concurență cu semne grafice propriu-zise și care pot prezenta dificultăți utilizatorilor.

Astfel, semnul *bara oblică* (/) este tratat atât ca semn ortografic – cu rol limitat, mai ales în stilul administrativ, jurnalistic și științific –, ca semn de punctuație, dar și ca semn grafic convențional în anumite domenii.

Ca semn ortografic se utilizează, obligatoriu, în abrevierile tradiționale (de ex.: *c/val*, pentru *contra-valoare*); în simbolurile unităților de măsură derivate (km/h) ori în abrevierile/simbolurile unor unități monetare raportate la o unitate de suprafață, de timp etc. (*Eur/mp*), în care bara oblică înlocuiește prepozițiile *pe*, *la*. În aceste situații nu este precedată, nici urmată de *blank* (pauză albă/grafică).

Ca semn de punctuație, bara oblică se folosește: între cuvinte care exprimă o relație, redând sensul „*dintre...și...*” (raportul reprezentant/reprezentat), o alternativă (plata în avans/la livrare), o opoziție (interpretarea extensivă/restrictivă); numere care exprimă date calendaristice de tranziție, cu valoarea prepozițională *pe*, *spre* (fapta din noaptea de 1/2 mai); numere, scrise cu cifre, care indică durata (perioada 1/31 mai). Dar în aceste cazuri se pot utiliza: *cratima* (raportul reprezentant - reprezentat, noaptea de 1-2 mai, perioada 1-31 mai); *linia de pauză* (raportul reprezentant–reprezentat, noaptea de 1–2 mai, perioada 1–31 mai; situații în care acest semn nu este încadrat de blankuri).

Ca semn grafic convențional, bara oblică se folosește, între altele, în domeniul administrativ – în structura numerelor de înregistrare a documentelor de orice fel, cu valoarea de prepoziție *pe*, *per* (Dosarul nr. 9xxx/199/2019; Legea nr. 1/2001 etc.).

De asemenea, semnul se utilizează în administrație sau corespondență, pentru indicarea datei prin cifre (31/12/2022), cu acest rol fiind în concurență cu *cratima* (31-12-2022) și mai ales cu *punctul* (31.12.2022). Standardul internațional ISO 8601⁶ recomandă exprimarea datei cu ajutorul cratimei, în ordine „descrescătoare”: a-l-z (2022-12-31). S-a făcut observația în cadrul Studiului introductiv din DOOM³ că neconcordanța dintre uzul românesc tradițional și norma internațională (mai recentă și mai puțin cunoscută și respectată) antrenează riscul confuziei între lună și zi în cazul numerelor de până la 12 (de ex. la indicarea datei de expirare a unor produse alimentare sau medicamentoase).

Linia de pauză (–), spre deosebire de *cratimă* (-), este în general precedată și urmată de blanc; este mai lungă decât cratima și nu trebuie înlocuită cu aceasta și nici folosită în locul ei.

Linia de pauză este uneori și semn ortografic, dar în principal semn de punctuație, precum și semn grafic convențional în unele domenii. Pentru cel care scrie, ceea ce contează nu sunt însă aceste distincții, ci situațiile în care trebuie/ poate folosi sau nu linia de pauză, respectiv cratima.

Astfel, ca semn ortografic, linia de pauză are o funcție foarte limitată, fiind utilizată, în mod specific, numai în scrierea unor formații cu structură bipartită (considerate tradițional tot cuvinte compuse), și anume între componentele lor majore, care cuprind cel puțin un cuvânt compus propriu-zis, scris, la rândul lui, cu cratimă; rolul liniei de pauză este acela de a reflecta grafic ierarhia raporturilor dintre termeni

(de ex.: în partea de nord – nord-vest a țării; relațiile româno – sud-coreene).

Ca semn de punctuație, se folosește ca în exemplele de mai sus pentru bara oblică, ce nu vor mai fi reluate, între cuvinte care exprimă un raport sau o asociere, numere care exprimă date calendaristice de tranziție, numere (dar și cuvinte) care indică durata.

Linia de pauză se utilizează și între cifre sau cuvinte care indică limite în spațiu (paginile 1 – 27; distanța București – Pitești); între numerale alăturate care exprimă aproximația/imprecizia (șase – șapte persoane; 2 – 3 ore). S-a arătat însă că, în asemenea cazuri, linia de pauză este de evitat întrucât, fiind încadrată de blancuri, generează risipă de spațiu, cratima fiind de preferat (paginile 1-27; distanța București-Pitești; șase-șapte persoane; 2-3 ore).

Se mai folosește ca semn de punctuație la marcarea unei structuri de apartenență, în special în stilul juridic (Ministerul Finanțelor – Agenția Națională de Administrare Fiscală); la citarea unor titluri, între părțile titlului sau între titlul și subtitlul unor lucrări/documente (a se vedea nota de subsol 6 din prezentul articol), în concurență cu blancul, cu două-puncte sau cu semnul de paragraf.

6. Elaborat în 1998 și revizuit de mai multe ori, inclusiv în 2019: ISO 8601-1:2019 *Date and time – Representations for information interchange – Part 1: Basic rules*, ISO 8601-2:2019 *Date and time – Representations for information interchange – Part 2: Extensions*. Conform acestui standard, ora trebuie exprimată cu ajutorul semnului două-puncte (12:00).

2. Reguli de scriere și de pronunțare literară:

Se scriu cu *litere mari* primul/unicul component din substantivele proprii care reprezintă:

- denumiri ale organismelor de conducere și ale compartimentelor, direcțiilor etc. din instituții (Adunarea generală a Academiei Române, Consiliul științific al Institutului Național al Magistraturii, Consiliul de conducere al Școlii Naționale de Grefieri);

- titluri de acte normative, de documente de importanță internațională sau națională, de fonduri și de programe guvernamentale și europene, de opere literare, artistice, științifice (și de părți ale lor – capitole ș.a.), de publicații periodice, zile comemorative și festive: Codul de procedură civilă, Regulamentul de ordine interioară..., Fondul european de dezvoltare regională, Programul operațional sectorial..., Amintiri din copilărie, Simfonia fantastică, Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, Ziua internațională a femeii).

Nu trebuie scrise cu litere mari toate componentele unor titluri, prin imitarea modelului limbii engleze (de ex.: Atlasul Cadastrului Apelor Din România, Evul Mediu Românesc).

Dar se scriu cu literă mare (cu excepția elementelor de legătură): toate componentele numelor sărbătorilor naționale oficiale, alte sărbători laice și religioase (Ziua Națională a României, Ziua Copilului, Sfântul Andrei); toate cuvintele din denumirile instituțiilor, entităților, documentelor de importanță națională (Înalta Curte de Casație și Justiție, Institutul de Lingvistică, Teatrul Național, Comisia Europeană, Planul Național de Redresare și Reziliență).

Se scriu cu *literă mică*:

- substantivele cu sens generic, când nu fac parte din numele propriu al unităților administrativ-teritoriale, al unor artere urbane ori al unor entități geografice

sau politice și care își păstrează sensul propriu, precum și subdiviziunile administrativ-teritoriale numerotate (sectoare) ale municipiului București (comuna Tudor Vladimirescu, județul Argeș, bulevardul Nicolae Bălcescu, sectorul 1);

- funcții oficiale și calități (oricât de importante), când numele sunt generice, în registrul neoficial (președinte, prim-ministru, senator, cancelar, ambasador, general); dar numele de funcții se scriu cu literă mare în stilul oficial sau dacă cel care scrie vrea să marcheze o atitudine ceremonioasă sau reverențioasă;

- instituțiile și domeniile la care se referă o funcție publică (guvernul român, ministrul de externe/de interne); dar se scriu cu literă mare numele de funcții care reprezintă o instituție (Avocatul Poporului);

- pronumele de politețe; domnia-sa „dumnealui”, dumneata, dumneavoastră; în corespondență, cereri etc., pronumele de politețe maximă se pot scrie cu literă mare (Dumneavoastră); se scriu cu literă mare și toate componentele locuțiunilor pronomiale de politețe (Excelența Sa).

Substantivele compuse se scriu cu cratimă sau într-un cuvânt. Se scriu cu cratimă substantivele compuse cu unitate semantică mai redusă, în care componentele și-au păstrat individualitatea morfologică.

De exemplu, scriem *procuror-șef* sau *procuror șef*? Conform DOOM³, construcțiile având structura substantiv + substantiv (N) se scriu cu cratimă (*procuror-șef*, *contabil-șef*, *cuvânt-titlu*, *general-locotenent*).

În cazul numelor de funcții în care figurează *șef* se recomandă scrierea lor cu cratimă atunci când este vorba de cuvinte compuse (*procuror-șef* al Secției X), nu și de un cumul de funcții (*procuror, șef* al Secției X); când *șef(ă)* este plasat la sfârșitul sintagmei care desemnează funcția se scrie separat, deoarece nu face

corp comun cu primul termen (inspector de stat șef).

Este de semnalat că în *Clasificarea ocupațiilor din România* (COR 2021), care cuprinde lista denumirilor oficiale ale acestora, există unele neconcordanțe cu normele lingvistice.

3. Câteva norme morfologice, în legătură cu care se fac mai frecvent greșeli sau există dubii:

Pornind de la exemplele anterioare, în DOOM³ se precizează că este necesară folosirea *prepoziției* „de” în sintagme de tipul „procuror șef de secție”, deși în limbajul administrativ (inclusiv în COR 2021) apare curent, nerecomandabil conform DOOM, „șef secție”.

Se recomandă de asemenea evitarea construcțiilor de tipul „în cadrul”/„la nivelul” în locul celor cu prepoziția „în”/„la”: judecător *în cadrul* Tribunalului București/*la* Tribunalul București; examenul se organizează *la nivelul* fiecărei unități de parchet/*în* fiecare unitate de parchet.

Pentru introducerea unor subordonate este suficientă *conjunția* „că”, fiind inutil să se recurgă la construcția „*faptul că*”, de care se abuzează în prezent: Precizăm *că* hotărârea a fost comunicată.../ Precizăm *faptul că* hotărârea a fost comunicată... .

Nu trebuie confundate *conjunțiile* *or* („așadar, însă”) și *ori* („sau”), așa cum, în practică, în loc de *or* se folosește (mai ales oral), greșit, *ori*: *Or* (nu: *ori*), din cele expuse, nu pot fi reținute ca întemeiate susținerile reclamantului... .

Dintre categoriile tradiționale ale *numeralului* nu mai sunt considerate numerale decât numeralul cardinal și cel ordinal. Tot ce era denumit înainte numeral pentru că avea o legătură cu noțiunea de

număr, respectiv cele adverbiale, colective, distributive, fracționare și multiplicative (de ex.: prima/a doua oară, amândoi, câteșitrei, o doime etc.) primesc în DOOM³ alte interpretări.

Ziua a doua a lunii poate fi exprimată prin numeralul *doi* sau *două* (de ex.: în data de *doi/de două* ianuarie; dar numai: *ora două*).

De asemenea, potrivit observațiilor și recomandărilor detaliate în Studiul introductiv din DOOM³, la aproximarea valorii numerice prin *majoritatea* sau prin *cea mai mare parte* (subst. f. sg.), acordul predicatului se poate face la singular (după formă) sau la plural (după înțeles, mai ales când urmează un substantiv la modul genitiv pl.): Majoritatea *a/au* votat în integralitate curricula pentru disciplinele anului școlar.

Articolul hotărât masculin enclitic *-(u)l* se notează obligatoriu în scris, iar pronunțarea lui este recomandată în exprimarea oficială, solemnă (de ex.: domnul director, domnul președinte).

Desinența de plural *-uri* sau *uri* se leagă:

- *fără cratimă* la cuvintele care se termină în litere din alfabetul limbii române (inclusiv *(c)k, w*, împrumuturile cu finala *-y* care nu prezintă deosebire între scriere și pronunțare), pronunțate ca în limba română (de ex.: drinkuri, bodyuri, hobbyuri);

- *prin cratimă*, la cuvintele greu flexionabile/neflexionabile (CV-uri, VIP-uri), la cuvintele a căror finală prezintă deosebiri de scriere și pronunțare (bleu/pl. bleu-uri) sau care au finale neobișnuite la cuvintele din fondul vechi al limbii ori combinații străine de litere (speech-uri, flash-uri).

La abrevieri/simboluri scrise cu sau fără punct final, articolul hotărât și desinența de plural se leagă prin cratimă (OK-ul, P.S.-uri).

Este de precizat că normele ortografice, ortoepice și morfologice de bază nu au fost modificate în DOOM³; s-au făcut însă, punctual, recomandări normative noi, precum și unele intervenții vizând conținutul și redactarea articolelor, care privesc într-un fel sau altul normarea cuvântului-titlu sau a unor forme din interiorul articolelor, dar și descrierea/interpretarea lor gramaticală.

În DOOM³ sunt peste 3.600 de articole noi (marcate prin semnul + înaintea intrării în dicționar);

cuvintele aflate în uzul actual, oral sau scris, incluse în DOOM³ în plus față de DOOM² sunt, majoritatea, neologisme, inclusiv elemente din anumite terminologii (informatică, medicală etc.) care au dobândit în ultima vreme o circulație tot mai largă, chiar de ultimă oră (de ex.: +digitaliza, +comorbiditate). Cei interesați pot recurge la *Îndrumări pentru consultarea dicționarului*, în care sunt detaliate ce informații pot găsi utilizatorii, unde anume și cum trebuie ele interpretate.

Stabilirea unor norme ale limbii române, prin instrumente specifice, precum dicționare, cărți de gramatică și sisteme ortografice, este un proces realizat în timp, de către instituții specializate. Limba standard (limbajul cultivat) este o variantă a limbii naționale supusă unor reguli explicite, care o fac să fie mai stabilă în timp și comună vorbitorilor din zone diferite, deci potrivită pentru comunicarea publică.

Cu toate că, în general, nerespectarea întocmai a normelor limbii standard nu împiedică înțelegerea și comunicarea, cei care folosesc limba română în locuri, relații și instituții publice, în cadrul unor atribuții de serviciu, au obligația ca tot ceea ce scriu sau rostesc să fie corect din punct de vedere al proprietății termenilor, precum și sub aspect gramatical, ortoepic și, după caz, sub aspectul punctuației și ortografic, conform normelor academice în vigoare.

Așadar, inclusiv în pregătirea profesională a grefierilor, având în vedere specificul activității judiciare, însușirea exprimării corecte – conform normelor limbii literare actuale – și chiar, la un nivel superior, rafinarea și îmbogățirea ei, trebuie să rămână obiective permanente.

Cuvinte-cheie

limba română, Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, formarea grefierilor

Merită a fi reamintite, ca ultimă concluzie, afirmațiile lui Eminescu referitoare la raportul dintre limbă, cultură și gândire: „Limba și legile dezvoltă cugetarea”; „Limba, alegerea și cursivitatea expresiunii în expunerea vorbită sau scrisă, e un element esențial, ba chiar un criteriu al culturii”.

Key words

Romanian language, The Orthographic, Orthoepic and Morphological Dictionary of the Romanian language, training of clerks

SCRIPTA·MANENT

INVITAȚIE DESCHISĂ DE COLABORARE

Revista SCRIPTA MANENT se dorește a fi o revistă științifică, cu o apariție bianuală, în format online, o platformă la dispoziția profesioniștilor din sistemul judiciar românesc, prin intermediul căreia aceștia să-și exprime opiniile cu privire la probleme de drept și nu numai, la practici administrative și la aspecte din viața profesională.

În scopul alcătuirii unor numere viitoare ale revistei cu un înalt conținut științific, adresăm o invitație deschisă de colaborare către magistrații și grefierii din instanțe și parchete, către formatorii și cursanții Școlii Naționale de Grefieri, către formatorii și auditorii Institutului Național al Magistraturii, dar și către ceilalți specialiști care își aduc contribuția la înfăptuirea actului de justiție, care pot trimite articole, studii, analize, puncte de vedere, note critice sau alte materiale pentru a fi publicate în paginile revistei.

Persoanele interesate să devină, astfel, colaboratori ai revistei, sunt rugate să trimită materialele elaborate Comitetului de redacție ale revistei, la adresa e-mail revistasng@grefieri.ro.

Comitetul de redacție se angajează ferm să recenzeze materialele trimise spre publicare și să furnizeze autorilor un răspuns într-un termen cât mai scurt în legătură cu publicarea în următorul număr al revistei.

ISSN 2734 – 8237

ISSN L – 2734 – 8237

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI

SCRIPTA·MANENT

RESPONSABILITATEA AUTORILOR

Afirmațiile, opiniile, părerile, punctele de vedere conținute în materialele publicate în revista SCRIPTA MANENT aparțin autorilor lor și pot să nu coincidă, întotdeauna, cu poziția oficială a Școlii Naționale de Grefieri.

COMITETUL DE REDACȚIE

ANDREI-DORIN BĂNCILĂ – directorul SNG, redactor șef
DENIS-BRÎNDUȘA CHIUJDEA – director adjunct SNG, redactor șef adjunct
MIHAI-DANIEL ONIȘOR – director adjunct SNG, redactor șef adjunct
IONELA-ALINA COTOROGEA – formator SNG
ADINA STRECHE – consilier
ALINA ARAMĂ – formator SNG
CLAUDIA-MIHAELA ROȘU – formator SNG
CRISTINA-IZABELA TRUȘCĂ – formator SNG
MIHAELA-CRISTINA PĂUNESCU – consilier, specialist IT

Foto copertă: Curtea de Apel București
Sala pașilor pierduți, numită și Sala orologiului

ISSN 2734 – 8237
ISSN L – 2734 – 8237

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI